

РАБОТНИЦА і СЯЛЯНКА

№ 12

1951

Голубь мира

Гимн мира итальянской молодёжи
Музыка Лино Молиелли
Обработка И. Лобачёва
Русский текст Мих. Матусовского

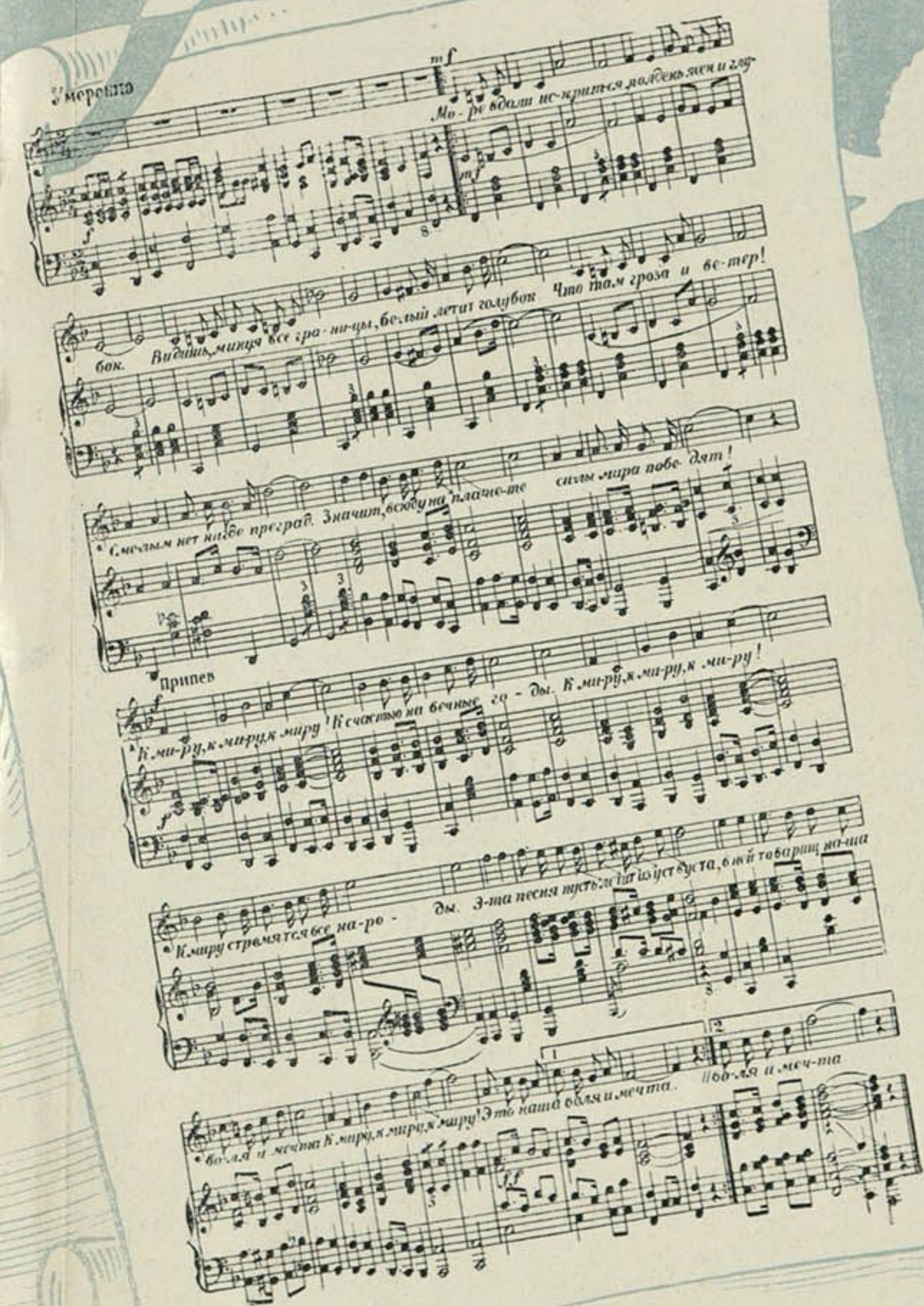
Море вдали искрится,
Полдень ясен и глубок.
Видишь, мнуща все границы,
Белый летит голубок.
Что там гроза и ветер!
Смелым нет нигде преград.
Значит, всюду на планете
Силы мира победят!

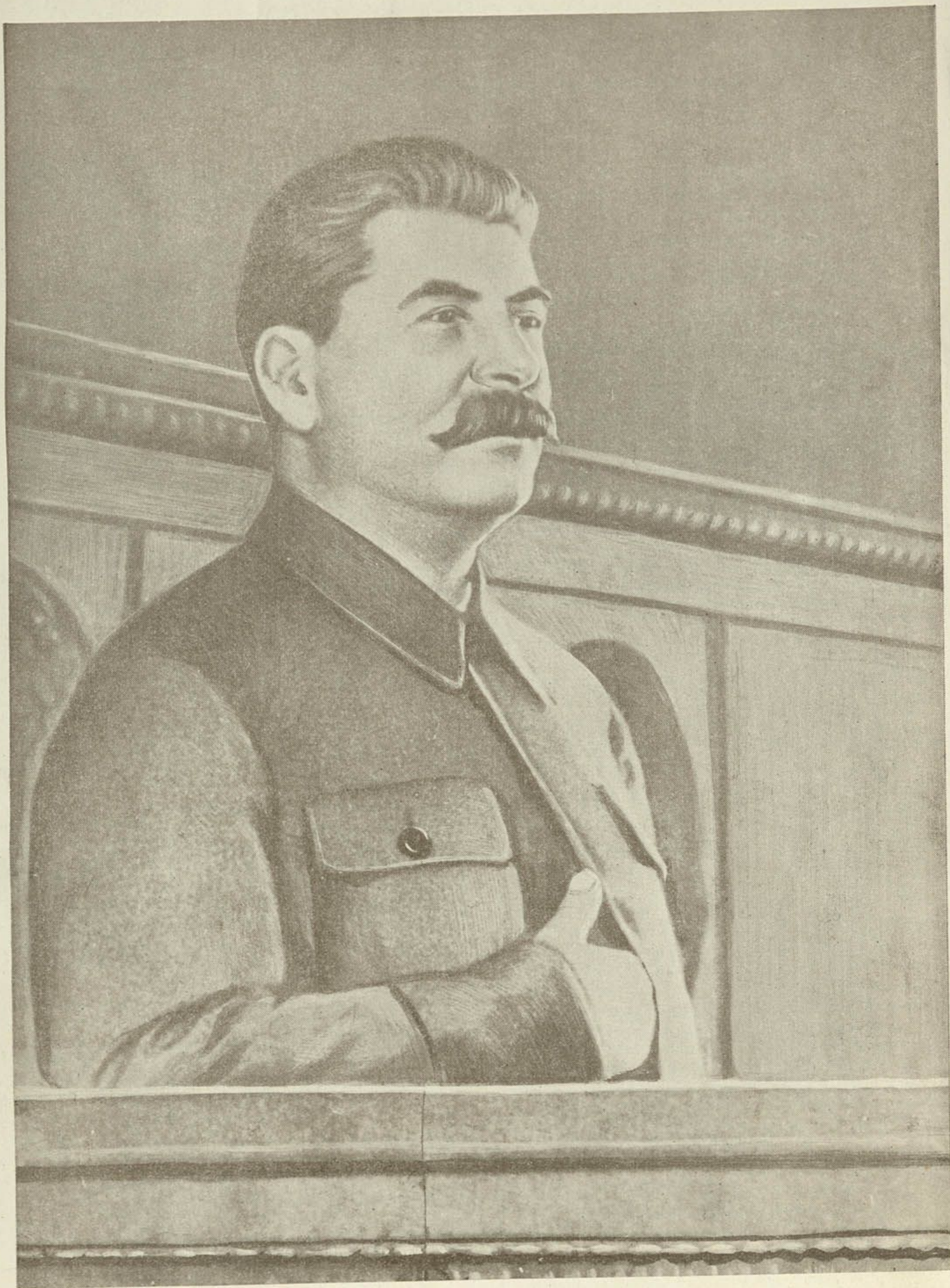
Припев:

К миру, к миру, к миру!
К счастью на вечные годы.
К миру, к миру, к миру!
К миру стремятся все народы.
Эта песня пусть летит из
уст в уста,
В ней, товарищи, наша воля
и мечта.
К миру, к миру, к миру!
Это наша воля и мечта.

Верности мы клянёмся,
Люди мира и труда.
Если мы за руки возьмёмся,
Нас не разбить никогда.
Грозно пылают зарницы
В небе сумрачной порой.
Держит путь через границы
Голубь мира над землёй.

Припев.

Таварыш І. В. СТАЛІН на трыбуне Надзвычайнага VIII Усесаюзнага з'езда Саветаў (1936 год).

ВЯЛІКІ СОВЕЦКІ ЗАКОН

5 снежня народы Савецкага Саюза і працоўныя ўсіх краін адзначылі радаснае свята. Пятнаццаць год назад, на Надзвычайным VIII Усесаюзным з'ездзе Саветаў, была зацверджана новая Канстытуцыя — Асноўны Закон Саюза Савецкіх Соцыялістычных Рэспублік. Савецкі народ назваў Канстытуцыю імем яе тварца — Сталінскай.

Сталінская Канстытуцыя — вынік пройдзенага шляху. У нашай краіне ліквідаваны эксплуатацыйныя класы і эксплуатацыя чалавека чалавекам. Соцыялістычная ўласнасць на прылады і сродкі вытворчасці стала асновай савецкага грамадства. Перамагла новая, соцыялістычная эканоміка, якая не ведае ні крызісаў, ні беспрацоўя. Вольная праца стала ў нас справай чэсці, справай славы, справай доблесці і геройства.

Сталінская Канстытуцыя — канстытуцыя соцыялістычнага дэмакратызма. Яна не толькі абвясціла, але ўзаконіла і забяспечыла ўсе правы і свабоды для працоўных нашай Радзімы, незалежна ад нацыянальнасці, расы, полу і веравызнання. Савецкі Саюз — дружная, шматнацыянальная працоўная сям'я.

Яркім, поўнакроўным жыццём жыве наша краіна. Савецкія людзі сваёй стваральнай працай умацоўваюць магутнасць Радзімы. Яны ўсведамляюць велізарныя перавагі нашага савецкага грамадскага і дзяржаўнага ладу. Гэтыя перавагі ва ўсёй сіле праявіліся ў гады Вялікай Айчыннай вайны і ў гады пасляваеннага мірнага будаўніцтва.

СССР больш за ўсіх пацярпеў ад вайны. Прайшло крыху больш шасці год, і савецкі народ не толькі аднавіў сваю гаспадарку, але і рушыў яе далёка ўперад. Прамысловасць дасягнула і перавысіла даваенны ўзровень. Сельская гаспадарка таксама мае значныя дасягненні.

Вялікіх поспехаў у развіцці народнай гаспадаркі дасягнула і наша рэспубліка, якая выйшла з вайны цяжка параненай. Пры капіталістычным ладзе патрэбны былі-б дзесяцігоддзі для ўздыму разбуранай гаспадаркі. А ў савецкай краіне беларускі народ пры актыўнай дапамозе ўсіх брацкіх народаў здолеў узняць з руін у нябачана кароткія тэрміны фабрыкі і заводы, развіць новыя галіны прамысловасці.

Пад сонцам Сталінскай Канстытуцыі поўнацю разгарнуліся таленты і творчыя здольнасці нашага народа, ажыццяўляюцца грандыёзныя планы пераўтварэння прыроды.

Наш народ заняты мірнай стваральнай працай. З небывалым размахам вядуцца ў нас велічныя будоўлі. На Волзе, Дану, Дняпры і Аму-Дар'і ўзводзяцца магутныя гідроэлектрастанцыі, складанейшыя ірыгацыйныя збудаванні. Такого грандыёзнага будаўніцтва не бачыў свет.

Сталінская Канстытуцыя забяспечвае ўсім грамадзянам СССР права на працу, на адпачынак, на адукацыю, на матэрыяльнае забяспечанне ў старасці, у выпадку хваробы і страты працаздольнасці. Ні адна буржуазная дзяржава не можа не толькі гарантаваць падобныя правы сваім грамадзянам, але і проста абвясціць іх. Буржуазны дэмакратызм —

гэта дэмакратызм ілжывы, антынародны. Прыкрываючыся словамі аб «свабодзе» і «дэмакратыі», буржуазныя канстытуцыі на справе праводзяць соцыяльную, расавую і нацыянальную няроўнасць.

Англа-амерыканскія імперыялісты падаўляюць усякія свабоды. Яны адкрыта вядуць прапаганду новай вайны, прапагандуюць фашызм, садзяць за турэмныя краты прагрэсіўных грамадскіх дзеячоў, актыўных барацьбітоў за мір.

У якой буржуазнай краіне магла-б стаць членам парламента простая работніца або сялянка? Гэта немагчыма ні ў адной капіталістычнай краіне. А ў СССР сотні жанчын з'яўляюцца дэпутатамі Вярхоўнага Савета СССР і Вярхоўных Саветаў рэспублік.

Шырока вядомы ў рэспубліцы імёны Ганны Гарэцкай — намесніца старшыні калгаса «Расоны» Полацкай вобласці, Анісіі Гедман — звеннявой калгаса імя Варашылава Баранавіцкай вобласці, Тамары Шкурко — студэнткі Мар'іна-Горскага сельскагаспадарчага тэхнікума, Еўдакіі Бухаравай — звеннявой калгаса імя Сталіна Палескай вобласці і многіх іншых. Усе яны з'яўляюцца дзяржаўнымі дзеячамі, дэпутатамі Вярхоўнага Савета БССР.

Сталінская Канстытуцыя з'яўляецца яркім маяком для працоўных усіх капіталістычных і каланіяльных краін. Яна кожны дзень напамінае ім, што тое, чаго дабіліся працоўныя СССР, можа быць ажыццёўлена і ў іншых краінах.

У дакладзе аб праекце Канстытуцыі таварыш Сталін указваў:

«Цяпер, калі мутная хваля фашызма аплёўвае соцыялістычны рух рабочага класа і змешвае з гразёй дэмакратычны імкненні лепшых людзей цывілізаванага свету, новая Канстытуцыя СССР будзе абвінаваўчым актам супроць фашызма, гаворачым аб тым, што соцыялізм і дэмакратыя непераможны».

Само жыццё пацвярджае геніяльнасць гэтых слоў. Соцыялізм і дэмакратыя непераможны! Няхай памятаюць аб гэтым англа-амерыканскія імперыялісты, якія імкнуцца распаліць трэцюю сусветную вайну. Народы свету не жадаюць вайны.

Працоўныя Савецкага Саюза з небывалым уздымам падпісаліся пад Зваротам Сусветнага Савета Міру аб заключэнні Пакта Міру паміж пяццю вялікімі дзяржавамі. Нядаўна ў Маскве адбылася Трэцяя Усесаюзная канферэнцыя прыхільнікаў міру. З трыбуны канферэнцыі гучэлі галасы калгасніц і вучоных, работніц і мастакоў, маладых і старых, мужчын і жанчын. Усе яны гаварылі аб гарачым жаданні адстаяць справу міру, штодзённа змагацца за мір ва ўсім свеце.

Сталінская Канстытуцыя ўмацоўвае веру працоўных СССР у свае сілы. Пад яе сцягам савецкі народ упэўнена ідзе да новых перамог кунізма.

Слава Сталінскай Канстытуцыі! Слава яе вялікаму тварцу — таварышу Сталіну!

РАДАСЦЬ ПРАЦЫ

— МАТРОНА ІВАНАЎНА! — паклікала маладая дзяўчына пажылую, але не па гадах энергічную жанчыну, якая схілялася ля машыны перыядычнага дзеяння. — У абедзенны перапынак вас просяць зайсці ў заводскі камітэт.

— Добра, зазірну, — не абарачваючыся, адказала Матрона Іванаўна, бо ў гэты момант абарвалася нітка. Праворным рухам рук яна на хаду машыны влавіла канец роўніцы і лоўка прысучыла яго да другога. Па тым, як чотка і зладжана выконвала вінтаўшчыца не хітрую, але кранатлівую работу, можна было без памылкі меркаваць аб яе высокім майстэрстве, аб велізарных практычных навыках.

Вялікую працоўную школу прайшла Матрона Іванаўна Гусарава за сваё жыццё. Каля сарака год назад, яшчэ падаросткам трапіла яна на адну з тэкстыльных фабрык Беластока. З горыччу ў сэрцы ўспамінае Матрона Іванаўна аб гэтых кашмарных днях свайго дзяцінства.

Пасля вызвалення заходніх абласцей Беларусі ад белапольскай акупацыі жыццё простаі работніцы склалася зусім па-іншаму.

Працуючы на сябе, на сваю роўную дзяржаву, Матрона Іванаўна пазнала еўсім іншае пачуццё да працы. Праца, якая ў мінулым прыніжала яе як чалавека, зрабілася радасцю, душэўнай патрэбай. Разам з усімі будаўнікамі яна ўзняла з руін карпусы Гродзенскага тонкасуконнага камбіната, а пасля пуску яго вярнулася да прывычнай работы на прадзільнай машыне.

За кароткі час Матрона Іванаўна ў дасканаласці авалодала айчыннай тэхнікай, навучылася перадавым стаханаўскім метатам працы. На камбінаце аб ёй загаварылі, як аб наватару вытворчасці, чулым і адзінчывым таварышу.

... У заводскі камітэт Матрона Іванаўна накіравалася адразу-ж пасля работы. Тут, як і заўсёды, яе сустрэлі ветліва, прапанавалі крэсла.

— Вялікую просьбу да вас маем, Матрона Іванаўна, — звярнуўся да яе старшыня заводскага камітэта. — Большасць рабочых на камбінаце — моладзь, з вытворчасцю мала знаёмая. Трэба дапамагчы ёй.

Матрона Іванаўна зразумела думку старшыні заўкома без далейшых слоў. Яна паднялася і ўсхвалявана прагаварыла:

— Я бяруся навучыць майстэрству прадзільшчыцы для пачатку трох чалавек.

З таго часу клонатаў у Матроны Іванаўны прыбыло ўдвая. Але ў душы яна моцна ганарылася тым, што ёй даручана такая сур'ёзная справа. З вялікай любоўю адносілася яна да маладых прадзільшчыц, прыглядалася да іх работы, указвала на памылкі. Першымі яе выхаванцамі былі Валянціна Міронік, Кацярына Цыбульская, Мар'я Падгол і іншыя выпускніцы школы ФЗН. Дзяўчаты добра вывучылі абсталяванне, але практычных навыкаў у іх яўна нехапала. І Матрона Іванаўна ўсімі сіламі старалася перадаць ім свой багаты вытворчы вопыт, прывіць любоў да свайго рамяства.

Часта ў вольны ад работы час маладыя прадзільшчыцы акружалі Матрону Іванаўну, задавалі ёй пытанні. У такія хвіліны паміж імі завязваліся задушэўныя гутаркі.

Словы Матроны Іванаўны глыбока даходзілі да кожнай маладой работніцы. На прыкладзе жыцця гэтай паважанай

жанчыны яны яшчэ раз пераконваліся ў тым, якія вялікія заваёвы савецкага народа запісаны ў Сталінскай Канстытуцыі. У мінулым беспрацоўная, забітая жанчына, Матрона Іванаўна атрымала пры савецкай уладзе права на працу, стала перадавым чалавекам.

Старанні Матроны Іванаўны не прайшлі дарэмна. Хутка аб Мар'і Падгол, Кацярыне Цыбульскай і іншых яе вучаніцах даведаўся калектыў усяго камбіната. Следуючы прыкладу Матроны Іванаўны, маладыя прадзільшчыцы навучыліся не толькі перавыконваць зменныя заданні, але эканоміць дзесяткі кілограмаў роўніцы.

За пяць год работы на камбінаце Матрона Гусарава навучыла высокаму прадзільнаму майстэрству дзесяткі маладых работніц. Многія з іх праславіліся самаадданай працай.

Не зніжае тэмпаў у рабоце і пажылая, усімі паважаная вінтаўшчыца Матрона Іванаўна.

Так паміж людзьмі двух пакаленняў расце і мацнее творчае супрацоўніцтва, народжанае нашай сацыялістычнай эпохай, вялікім правам на працу, запісаным у Сталінскай Канстытуцыі.

В. ІГНАЦЕНКА.

Званне лепшай брыгады ў прадзільным цэху Гродзенскага тонкасуконнага камбіната заваявала маладзёжная брыгада, якую ўзначальвае вінтаўшчыца Кацярына Шурыхава. Прадзільшчыцы штодзённа выконваюць заданне не ніжэй 116 процантаў, даюць прадукцыю толькі выдатнай якасці. На здымку: у прадзільным цэху камбіната на прыкладным плане — вінтаўшчыца Кацярына Шурыхава.

Фото В. Германа (БелТА).

АЖЫЦЦЁЎЛЕНАЯ МАРА

НАРАДЫЛАСЯ я ў беднай сялянскай сям'і ў Беластоцкай вобласці былой панскай Польшчы. Сям'я была вялікая, але ніхто з маіх братоў і сяспёр не скончыў і чатырох класаў. Толькі мне «пашанцавала». Я скончыла чатыры класы. Для дачкі селяніна-бедняка гэта была мяжа вучобы. Але вучыцца хацелася. З вялікай прагнасцю слухала я братоў, якія з падполля прыносілі звесткі аб Савецкім Саюзе. Яны расказвалі аб шчаслівых савецкіх дзецях, якія канчаюць дзесяцігодкі, вучацца ў інстытутах, універсітэтах. У 1936 годзе я ўпершыню пачула, што ў Мінску, не вельмі далёка ад нас, ёсць універсітэт. Мяне чакала батрацтва, але мары аб вучобе я не магла выкінуць з думак...

І вось у 1939 годзе марам маім суджана было збыцця. Адразу-ж пасля ўз'яднання Заходняй Беларусі з яе роднай сястрой — Усходняй Беларуссю — пайшла вучыцца далей. Вучылася і ў гады вайны, эвакуіраваўшыся ў Саратаўскую вобласць. Невыказнай радасцю быў зварот на Беларусь, вызваленую ад фашысцкіх захопнікаў.

У 1947 годзе мяне прынялі ў Беларускае Дзяржаўнае ўніверсітэце. Які гэта быў шчаслівы дзень! Тое, аб чым я марыла ў Беластоцкай вобласці, нарэшце збылося! З захапленнем пачала я слухаць лекцыі прафесараў і выкладчыкаў: Перцава, Нікольскага, Сцяпанаву, а таксама выхаванцаў нашага ўніверсітэта — Абэцэдарскага і Сідарэнкі.

Вялікая дружная сям'я сустрэла мяне ва ўніверсітэце і радасна прыняла да сябе. Як роўная сярод роўных, адчуваю я сябе ў вялікім студэнцкім калектыве. 60 процантаў жаночай моладзі вучыцца ў нашым ўніверсітэце. І гэтае дасягненне — шырокае права жанчын на асвету — запісана ў вялікім дакуменце сучаснасці — Сталінскай Канстытуцыі.

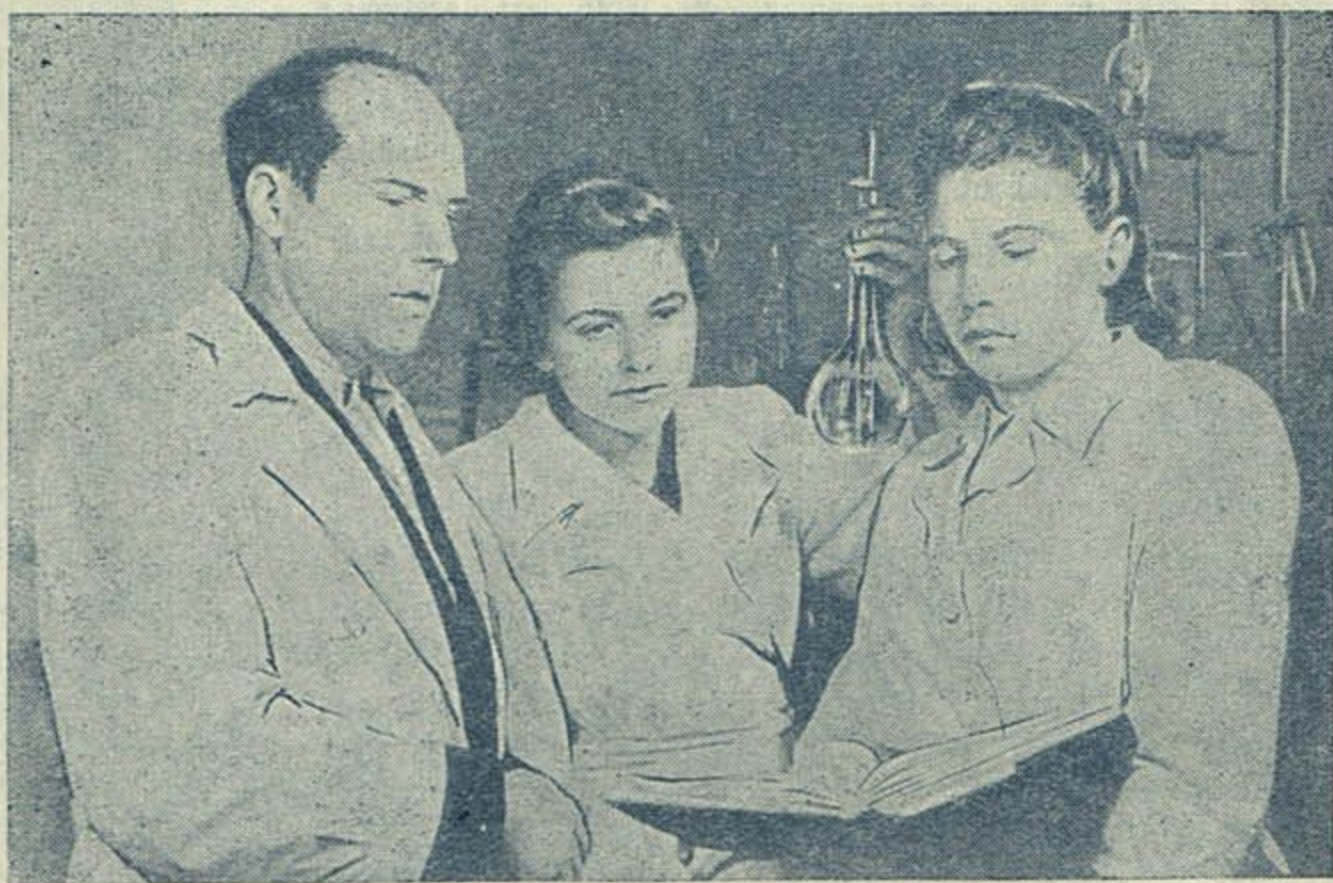
Мы, савецкія жанчыны, заўсёды памятаем аб гэтым, радуемся і ганарымся сваім лёсам, не забываючы ніколі, у якіх невыказна цяжкіх умовах жыўць жанчыны капіталістычных краін. Там кола жанчых інтарэсаў абмежавана чатырма непарушнымі слупамі: кухня, царква, дзеці, плаці... Аб вышэйшай асвеце, аб шырокай грамадскай дзейнасці жанчыны ў капіталіс-

тычных краінах не можа быць і размовы.

Жыццё нашых студэнтаў ва ўніверсітэце не абмяжоўваецца вучобай. Студэнты не адстаюць ад жыцця сваёй краіны. Амаль кожны студэнт мае грамадскія даручэнні. Апрача непазрэднай сваёй работы — вучобы — студэнты рыхтуюць лекцыі, даклады, прысвечаныя вялікім людзям нашай

Ірына Царук

У навучальных установах рэспублікі моладзь набывае веды, неабходныя для мірнага стваральнага жыцця.

На здымку: у лабараторыі кафедры гігіены Мінскага медінстытута асістэнт Г. В. Сцяпанаву кансультуе студэнтка чацвертага курса Е. Кароль (у цэнтры) і Т. Каперзаву.

Фото А. Дзітлава.

краіны як сучаснага, так і мінулага, а таксама на міжнародныя тэмы. З гэтымі дакладамі студэнты ідуць да выбаршчыкаў, на вытворчасць, у падшэфныя арганізацыі. Вельмі вялікую ўвагу студэнты ўдзяляюць падшэфным калгасам Дзяржынскага раёна, дзе чытаюцца даклады, лекцыі. Туды выязджаюць фізкультурныя групы і гурткі самадзейнасці.

Поўныя жыццёвай энергіі, студэнты нашага ўніверсітэта паказваюць добрыя вынікі працы ў навукова-даследчых гуртках, дзе самастойна распрацоўваюць складаныя і важныя пытанні.

Я вучуся на чацвертым курсе. Ужо недалёка той час, калі атрымаю дыплом і паеду працаваць. А што можа быць жаданей, як праца для свайго народа, як усведамленне таго, што ты нясеш у народныя масы тыя веды, якімі адарыла цябе Радзіма!

Ірына ЦАРУК,
студэнтка гістарычнага
факультэта БДУ.

У песнях, у марах мільёнаў людзей,
Вазьміце любую краіну,
Як сімвал свабоды, як песня надзей,
Гучыць яго слаўнае імя.

Бо свет адстаяў ён ад чорнай чумы
У часе смяротнай нягоды,
Сцяг міру узняў, каб ад новай вайны
Выратаваць ўсе народы.

Ен крылі нам даў для узлётаў крутых,
Для славы і справы вялізнай,
Прывёў нас да сённяшніх дзён залатых,
Вядзе да вяршынь кунізму.

Ен — бацька, ён — сонца працоўных людзей,
І ў самай далёкай краіне,
Як сімвал свабоды, як песня надзей,
Гучыць яго слаўнае імя.

ШЧАСЦЕ ЖЫЦЬ У СОВЕЦКАЙ КРАІНЕ

Як часта здараецца нам паўтараць: «Шчасце, што жыву я ў савецкай краіне...».
Так сказала я маці, калі першы раз прыехала да яе на вёску адпачываць. Маці сустрэла мяне радасна, але з трывогай:

— Няўжо зволілі?

— Ды што ты, мама? Я ў адпачынак... Загадалі адпачываць, ды зарплату за гэты час поўнасьцю выдалі...

Маці здалося гэта неймаверным, бо на сваім жыцці яна ніколі не ведала адпачынку. Мне прыемна было раскажваць маці аб вялікай Сталінскай Канстытуцыі, у якой мудрым нашым правадыром запісана права ўсіх працоўных на адпачынак, аб тым, што ажыццяўленне гэтага права дзяржава забяспечыла стварэннем дамоў адпачынку, санаторыяў, курортаў, у якіх на пуцёўках, аплачаных прафесіянальным саюзам, адпачываюць і лечацца людзі працы.

— Шчасце жыць у савецкай краіне, — паўтарала потым маці кожны раз, калі я прыязджала ў адпачынак.

Мяне цягнула ў родныя мясціны і тады, калі маці ўжо не было ў жывых, а вёску нямецка-фашысцкія сцяпартнікі ператварылі ў грудзі развалін. Калгас вельмі хутка адбудаваў новую вёску. Адзінокая сястра мая, інвалід, уведзячы мяне ў свой новы прасторны дом, гаварыла: «Шчасце, што жыву ў савецкай краіне, а то не толькі цябе не было-б дзе прыняць, а і сама пайшла-б з торбай на свету».

Летась я не паехала ў вёску, бо старшыня цэхавога камітэта профсаюза сказаў мне:

— Ты ў нас, Мар'я Макараўна, — чалавек заслужаны, а ніколі пуцёўкамі не карыстаешся. У цэху ты адзіная жанчына, якая на станках-аўтаматах працуе. Ты ў нас стаханаўка. Колькі раз за год атрымала званне лепшага аўтаматчыка. Такім у нас павяга і гонар! Можна падлячыцца трэба — схадзі да ўрача, парайся...

І падумала я: «Чаму-б не схадзіць, калі медыцынская парада і дапамога — бясплатныя».

Глядзелі мяне ўрачы, усякія аналізы рабілі і прызналі, што трэба падлячыць сэрца.

Аб Кіславодску я ўжо чула. Мой муж, які таксама на аўтамабільным заводзе майстрам працуе, летась праводзіў там свой адпачынак і вельмі добра паправіўся.

Я атрымала пуцёўку ў санаторыю. За дзяцей спакойна была. Абодва, як і штогод, знаходзіліся ў піонерскім лагеры, у санаторнай групе.

Не думала я, што мяне акружаць такой увагай. Штодзённае назіранне ўрачоў, рознастайныя віды лячэння, прагулкі, вясёлае праводжанне часу — усё гэта зрабіла сваю справу. Самаадчуванне было цудоўнае.

Сядзячы ў сваім улюбёным кутку Кіславодскага парка — ля фантана «Шкляны струмень», уяўляла сабе, як на гэтых цудоўных алеях гуляла некалі бяздзейная буржуазія, якая нажывалася на працы і поце нашых бацькоў. Цяпер гэтай цудоўнай сонечнай здраўніцай карыстаюцца працоўныя.

Якое вялікае шчасце жыць у краіне, якая, яе родная

М. Гур на адпачынку маці. Клапоціцца аб здароўі працоўных, затрачвае велізарныя сродкі на расшырэнне сеткі здраўніц, на добраўпарадкаванне курортных гарадоў.

М. ГУР,
аўтаматчыца Мінскага аўтазавода.

У НАГУ З ЖЫЦЦЁМ

«У бабы волас доўгі, а розум кароткі» — такі погляд на жанчыну і яе здольнасці падтрымліваўся стагоддзямі. Гэты погляд вырашаў лёс жанчын старой царскай Расіі аж да Вялікага Кастрычніка, да тых дзён, якія ўскалыхнулі ўвесь свет. У першыя-ж дні існавання савецкай улады адным з велізарнейшых дасягненняў было аб'яўленне жанчыны роўнапраўным грамадзянінам маладой савецкай дзяржавы.

Непазнавальна змянілася жыццё савецкай жанчыны за 34 гады існавання савецкай улады. Права на працу, на адпачынак, права на аднолькавы з мужчынамі ўдзел у грамадскім жыцці — вось тыя істотна новыя і важныя дасягненні, якія дала нашай жанчыне савецкая ўлада. Яны залатымі літарамі запісаны ў Асноўным Законе савецкай дзяржавы — Сталінскай Канстытуцыі.

Я працую настаўніцай у пачатко-

вых класах Мар'іна-Горскай сярэдняй школы. Акрамя педагогічнай работы, як дэпутат Вярхоўнага Савета БССР, я выконваю і цэлы рад іншых грамадскіх абавязкаў.

Доўгі час пуставала ў нас каробка разбуранага ў гады фашысцкай акупацыі дома. Да мяне, як дэпутата, звярнуліся выбаршчыкі з просьбай дапамагчы ў аднаўленні гэтай каробкі. На мой ліст у Прэзідыум Вярхоўнага Савета хутка прышоў станоўчы адказ і сродкі, якія былі выкарыстаны на будаўніцтва. Зараз у нядаўняй «каробцы» працуе руская сярэдняя школа.

Часта звяртаюцца да мяне мае выбаршчыкі за парадай, за дапамогай. У першую чаргу я імкнуся дапамагчы сем'ям загінуўшых на франтах Айчынай вайны, інвалідам вайны, тым, хто мае патрэбу ў дзяржаўным крэдыце.

Цвёрда памятаючы наказ — верна

служыць народу, я кожны раз адчуваю вялікае задавальненне, калі бачу, што мной нешта зроблена на агульную карысць. Нядаўна ад імя сваіх выбаршчыкаў я хадайнічала перад Прэзідыумам Вярхоўнага Савета БССР аб дапамозе электрыфікаваць наш гарадскі пасёлак.

А. КРЭПСКАЯ,
настаўніца Мар'іна-Горскай СШ.

ЖАНЧЫНЫ КАЛГАСНАГА СЯЛА

Цяжкім і бяспраўным было жыццё сялянскіх Антопальшчыны пры панскай Польшчы. Да непазнавальнасці змянілася яно за гады савецкай улады. Жанчыны нароўні з мужчынамі атрымалі магчымасць удзельнічаць у грамадска-палітычным жыцці раёна, у будаўніцтве народнай гаспадаркі, у развіцці культуры. Вось, напрыклад, былая батрачка Е. Ф. Байдук стала зараз замужняй калгасніцай, дэпутатам абласнога Савета.

Жаночыя дэлегацыі сходы сталі ў нас сапраўднай школай камуністычнага выхавання, крыніцай падрыхтоўкі жаночых кадраў, вылучэння іх на кіруючую работу. Былая бяднячка С. Марушка зараз працуе намеснікам старшыні ўзбуйненага калгаса, А. Якубоўская — старшыняй сельсавета, Н. Пераходзька — бухгалтарам калгаса, Н. Самасюк — закладчыкам хаты-чытальні, Т. Праневіч — настаўніцай, С. Грыневіч — трактарысткай і г. д.

Жанчыны з'яўляюцца вялікай сілай у калгасе. Звыш 140 жанчын нашага раёна працуюць даяркамі, 86 — свінаркамі, 10 — закладчыкамі ферм, 12 — рахункаводамі калгасаў, 7 — трактарысткамі. Дзесяткі жанчын працуюць у нас брыгадзірамі, звеннявымі, кладшчыкамі і г. д. І маюць чым пахваліцца. Свінарка калгаса імя Варашылава Мар'я Угляніца ў 1951 г. атрымала ад кожнай свінаматкі па 18 дзелавых парасят, а ад двух свінаматок —

па 22. Даярка калгаса «1 Мая» Еўдакія Давыдовіч ад замацаваных за ёю 14 кароў надала па 2000 літраў малака ад кожнай каровы.

Да непазнавальнасці мяняецца абліч-

ча калгаснай вёскі, усё больш замужным становіцца жыццё.

А. АУСЕЕНКА,
заг. аддзела Антопальскага
РК КП(б)Б па рабоце сярод
жанчын.

Дэпутат Баранавіцкага абласнога Савета комсамолка. Феня Жарко арганізавала ў Любчанскай МТС жаночую комсамольска-маладзёжную трактарную брыгаду. Старанна працавалі дзяўчаты. Брыгада выканала гадавы план трактарных работ на 140 процантаў. На здымку: брыгадзір Феня Жарко (справа) запаўняе ўчотны лісток работы лепшай трактарысткі брыгады Аляксандры Моўчан у калгасе «Зара камунізма».

Фото М. Вароніна (БелТА)

ЗА ШЧАСЦЕ НАРОДА

Ал. УС

МІР і вайна — два гэтыя словы хваляюць чалавецтва. Мір — гэта жыццё, радасць працы, росквіт эканомікі. Вайна — гэта смерць і разбурэнне гарадоў, эпідэміі і галеча, згіненне мільёнаў чалавечых жыццяў. Вось чаму ўсе простыя людзі свету не хочуць вайны. Аб нежаданні вайны сведчыць збор подпісаў пад Зваротам Сусветнага Савета Міру аб заключэнні Пакта Міру паміж пяццю вялікімі дзяржавамі, які падпісалі ўжо каля 600 мільёнаў чалавек. Гэта значыць, што амаль палова дарослага насельніцтва зямнога шара смела і чэсна заявіла — вайны не хочам!

З вялікай настойлівасцю савецкія людзі адстойваюць справу міру, жадаючы жыць у міры і дружбе з народамі Злучаных Штатаў Амерыкі, Англіі, Францыі і ўсіх іншых краін свету.

Да адкрыцця Трэцяй Усесаюзнай канферэнцыі прыхільнікаў міру закончыўся збор подпісаў пад Зваротам Сусветнага Савета Міру ў нашай краіне. Звыш 117 мільёнаў савецкіх грамадзян падпісалася пад гэтым Зваротам.

На Усесаюзную канферэнцыю прыхільнікаў міру ў Маскву сабраліся прадстаўнікі вялікага міралюбівага савецкага народа, каб сказаць сваё слова аб міры і аб рашучасці адстаяць яго.

Адзін за другім на трыбуну ўзыходзілі дэлегаты і расказвалі аб кіпучай будоўлі ў любым кутку нашай краіны. Кожнае выступленне з'яўлялася яркім сведчаннем міралюбіва савецкіх людзей, занятых высокароднай справай будаўніцтва камунізма.

Савецкія людзі добра ведаюць, што адстойваць справу міру можна толькі сумленнай і самаадданай працай. Кожны камень, пакладзены будаўніком, кожны цэнтнер збожжа, вырашчаны калгаснікам, — удар па падпальшчыках вайны.

Шырокі і рознастайны планы савецкіх людзей, розлічаныя на многія гады ўперад.

Цікавымі і хваляючымі былі выступленні прадстаўнікоў вялікіх будоўляў камунізма. Дэлегаты расказвалі аб велізарным палітычным і вытворчым уздыме, які пануе сярод будаўнікоў, аб сіле і магутнасці савецкага чалавека. У гіганцкай бітве за пераўтварэнне прыроды, стварэнне найвялікшых у свеце гідраэлектрастанцый нашым будаўнікам дапамагае перадавая айчынная тэхніка. Крочачы экскаватары, землясосы, скрэперы і бульдозеры, шматтонныя самазвалы палягчаюць працу рабочага і скарачаюць тэрміны будаўніцтва.

З трыбуны канферэнцыі выступалі лепшыя стаханаўцы фабрык і заводаў, наватары сацыялістычнай вытворчасці. Яны расказвалі, што, стаўшы на вахту міру, не шкадуюць сваіх сіл і энергіі, выконваюць і перавыконваюць нормы выпрацоўкі, уносяць рацыяналізатарскія прапановы, нястомна ўдасканальваюць сваё майстэрства.

Гарчай любоўю да сваёй Радзімы, большэвіцкай партыі і вялікага Сталіна, патрыятычным пачуццём і думкамі былі прасякнуты выступленні дэлегатаў канферэнцыі.

Адзін за другім на трыбуну паднімаліся праслаўленыя героі сацыялістычных палёў. Іх прамовы былі аб радасным і шчаслівым жыцці калгаснага сялянства, аб няспынна мацнеючай сацыялістычнай сельскай гаспадарцы, аб неабмежаваных магчымасцях ва ўмовах савецкай рэчаіснасці павышэння ўраджайнасці, аб вялікай павазе і пашане да земляроба.

— Гэта стала магчыма толькі ў нашай краіне, дзе пад сонцам Сталінскай Канстытуцыі шчасліва і радасна жывуць савецкія людзі, — так заявіла звеннявая М. Мікіцей з калгаса Кірава Чарнавіцкай вобласці. — Гэта стала магчыма таму, што з намі родны бацька таварыш Сталін і вялікая партыя большэвікоў.

Гэта простая дзяўчына, бацькі якой зусім нядаўна жорстка эксплуатаваліся панамі, стала Героем Сацыялістычнай Працы і ўзнагароджана двума ордэнамі Леніна.

На канферэнцыі прысутнічала 102 Героі Сацыялістычнай Працы і 10 лаўрэатаў Сталінскіх прэмій. Сярод іх шмат знатных, добра вядомых у краіне жанчын: двойчы Герой Сацыялістычнай Працы Б. Багірава, Паша Ангеліна, старшыня калгаса-мільнера «ХІІ Кастрычнік» Кастрамскай вобласці Герой Сацыялістычнай Працы П. Малініна, Героі Сацыялістычнай Працы нашай рэспублікі Юркевіч, Мялешчанка, Пятроўская, Філіпава, Гецман.

З трыбуны канферэнцыі гучэлі пранікнёныя словы ўдзячнасці савецкай уладзе, любімаму таварышу Сталіну за бацькоўскія клопаты аб калгасным сялянстве.

Хлебаробы Кубані расказвалі аб багатым ураджаі. Толькі калгас імя Калініна Краснадарскага края здаў сёлета дзяржаве 300 тысяч пудоў хлеба. Высокія ўраджаі ў нашай краіне дасягаюцца дзякуючы ўсямернаму развіццю мірнай прамысловасці, якая забяспечвае сельскую гаспадарку першакласнай тэхнікай.

Прадстаўнік далёкай Туркменіі дэлегат А. Какабаеў — двойчы Герой Сацыялістычнай Працы, кіраўнік калгаса «Большэвік» — з трыбуны канферэнцыі заявіў:

— Мы вайны не хочам; яна нам ненавісна. Але няхай не думаюць пані імперыялісты, што мы не зможам пастаяць за сябе. Усяму свету вядома, што мы ўмеем не толькі самааддана працаваць, але і абараняць сваю Радзіму.

Гэты калгас — буйнейшая бавоўнаводчая гаспадарка. Яго прыбытак перавысіць сёлета 25 мільёнаў рублёў. Прапаздень калгасніка складае 4—5 кг пшаніцы і 20—25 руб. грашыма. Некаторыя сем'і атрымліваюць у год 70—80 тысяч рублёў грашыма і па некалькі тон пшаніцы.

Радзіма высока цэніць працу добрасумленнага чалавека. У гэтым калгасе 28 Герояў Сацыялістычнай Працы і звыш 400 чалавек узнагароджаны ордэнамі і медалямі.

Аб заможным і культурным жыцці расказвалі калгаснікі з розных рэспублік краіны. Яны заклікалі яшчэ цясней згуртавацца вакол большэвіцкай партыі і вялікага сцягана міру таварыша Сталіна, выказвалі цвёрдую ўпэўненасць у тым, што мы выйграем вялікую бітву за мір, бо барацьбу за мір узначальвае таварыш Сталін. А дзе Сталін, там перамога.

Прадстаўнікі шматлікіх слаёў інтэлігенцыі гаварылі аб лёсе навукі і культуры, мастацтва, аб іх сапраўдным росквіце на карысць чалавецтва. У Савецкім Саюзе навука і

тэхніка пранікаюць у самыя рознастайныя галіны жыцця. Яны служаць мірнаму будаўніцтву. Вучоныя Савецкага Саюза прысвячаюць сваё жыццё барацьбе за падоўжанне чалавечага веку, за далейшае развіццё эканомікі і культуры, за няўхільны ўздым матэрыяльнага ўзроўню нашага народа.

Навука ў капіталістычных краінах падпарадкавана агрэсіўным мэтам імперыялістаў — мэтам вайны.

На канферэнцыі выступіў з прамовай народны паэт БССР Якуб Колас.

«Пасляваенная сталінская пяцігодка, — сказаў ён, — залычыла глыбокія раны, нанесеныя вайной. Мая родная краіна — Савецкая Беларусь — адна з найбольш пацярпеўшых ад вайны рэспублік Савецкага Саюза. Што ўяўляла з сябе яна і асабліва сталіца яе — Мінск пасля заканчэння вайны? Суцэльныя руіны, груды цэглы, шчэбеню, жалеза. Лепшыя будынкі ў цэнтры сталіцы былі разбураны дашчэнту. Здавалася, спатрэбіцца многія дзесяцігодзі, каб узняць горад з руін. Але вялікая сіла савецкага ладу, сіла прадбачання і кіраўніцтва нашага мудрага правадыра, геніяльнага кіраўніка савецкай дзяржавы таварыша Сталіна. Яго светлы розум, жалезная воля і невычэрпная энергія змагара за шчасце народа, за мір накіроўвалі і накіроўваюць кіпучую дзейнасць партыі большэвікоў. Вось крыніцы ўсіх поспехаў нашай творчай працы. Вось чаму радасна мне, калі я сёння ў думках уяўляю мой родны адраджаючыся Мінск».

Поспехі мірнага будаўніцтва ў нашай краіне не падушы амерыкана-англійскім мільярдэрам і мільянерам. Умацаванне магутнасці савецкай дзяржавы не дае спакойна спаць заакіяніскім агрэсарам. Кіруючыя колы ЗША, Англіі, Францыі і іншых краін вядуць шалёную падрыхтоўку да новай вайны. У шырокіх маштабах вырабляюць яны ўзбраенне, ствараюць велізарную колькасць ваенных баз вакол савецкай краіны, з асколкаў разбітай гітлераўскай погані ствараюць армію ў заходняй Германіі, адраджаюць мілітарызацыю Японіі, заключаюць ваенныя пакты, паклёпнічаюць на савецкую дзяржаву. Усімі сіламі хочунь усыпіць пільнасць сваіх народаў і ўцягнуць іх у крывавае вайну.

Але простыя людзі свету з кожным днём усё больш пераконваюцца ў міралюбівай палітыцы савецкай дзяржавы, усё лепш разумеюць словы таварыша Сталіна: «Мір будзе захаваны і ўмацаваны, калі народы возьмуць справу захавання міру ў свае рукі і будуць адстойваць яе да канца».

І як-бы падпальшчыкі вайны ні паклёпнічалі на Савецкі Саюз, крылатая праўда аб нашай міралюбівай палітыцы прарываецца праз усе перашкоды і даходзіць да простых людзей усяго свету.

Кіраўнік дэлегацыі Сусветнага Савета Міру Іў Фарж гаворыў на канферэнцыі аб глыбокай дружбе барацьбітоў за мір, аб тым, што яны ўсё больш усведамляюць важнасць сумеснай барацьбы. Сусветны Савет Міру ўстанавіў моцныя сувязі паміж народамі і заклікае ўсіх сумленных людзей зямлі змагацца за забарону атамнай зброі, за раззбраенне і строгі кантроль за раззбраеннем.

Громам бурных апладысmentaў сустрэлі дэлегаты паяўленне на трыбуне старшыні Карэйскага камітэта міру Хан Сер Я, які сказаў:

— Не, не атрымаць амерыканцам перамогі над карэйскім народам! Аб гэтым сведчыць увесь ход вайны. Карэйскі народ з першых дзён грудзмі стаў на абарону сваёй Радзімы. Амерыканскія бомбы і гарматы не здолелі зламаць свабодалюбівы дух і непахісную волю патрыётаў Карэі.

Гераічны карэйскі народ верыць у сваю перамогу. І ён пераможа, таму што яго маральна падтрымліваюць усе простыя людзі свету, кроўна зацікаўленыя ў міры на зямлі.

На канферэнцыі выступіла 78 чалавек. І ў кожным выступленні адчуваўся спакой і ўпэўненасць, гарачае імкненне

Група дэлегатаў Беларускай ССР на Трэцюю канферэнцыю прыхільнікаў міру на Мінскім вакзале (злева направа) — заслужаная артыстка БССР Н. І. Гусельнікава, званнявая Герой Соцыялістычнай Працы Е. Р. Юркевіч, майстар спорту СССР В. М. Набокава, стаханавец-арматуршчык В. Л. Варапаеў, знатны каменшчык А. Е. Арыюхоў, званнявая Герой Соцыялістычнай Працы М. Е. Мялешчанка, дыспетчар-наватар П. Д. Суднікаў.

зрабіць нашу краіну яшчэ больш багатай і магутнай, няўхільнае жаданне ўмацоўваць справу міру і дружбы паміж народамі.

Канферэнцыю віталі піонеры Масквы. Успамінаюцца іх радасныя твары, усхваляваныя прамовы, у якіх яны прасілі дэлегатаў адстойваць справу міру для іх і ўсіх дзяцей на зямлі, каму належыць будучыня. Пад гучныя апладысменты дэлегатаў яны абяцалі добра вучыцца, любіць сваю Радзіму, быць савецкімі патрыётамі, а калі спатрэбіцца, не шкадаваць свайго жыцця ў імя абароны Радзімы, быць такімі, як Зоя. Матросаў, моладзгвардзейцы.

Трэцяя Усесаюзная канферэнцыя прыхільнікаў міру ў Маскве прыняла зварот да ўсіх удзельнікаў руху ў абарону міру ва ўсіх краінах.

«Мы не баімся мірнага спаборніцтва з капіталізмам, — гаворыцца ў Звароце, — але нам не страшны і падкопы імперыялістычных агрэсараў. Няма ў свеце такой сілы, якая магла-б прымусіць наш народ павярнуць назад са шляху будаўніцтва куністычнага грамадства».

Удзельнікі канферэнцыі звярнуліся з пісьмом да вялікага правадыра і настаўніка працоўных, сцяганосца міру — вялікага Сталіна. Яны пісалі, што імя Сталіна ўсяляе ў сэрцы соцень мільёнаў людзей на зямлі непахісную ўпэўненасць у тым, што сілы міру перамогуць над чорнымі сіламі падпальшчыкаў вайны, што мір пераможа вайну.

Няхай жыве непераможная сусветная армія барацьбітоў за мір!

Няхай жыве вялікі сцяганосец міру таварыш Сталін!

МІР ПЕРАМОЖА ВАЙНУ

Усім вядома, якія спусташэнні пакінула вайна на нашай зямлі.

Адступаючы пад ударамі слаўнай Совецкай Арміі, фашысты ўсё палілі, руйнавалі. Яны хацелі зламаць волю народа да аднаўлення і гэтым аслабіць нашу Радзіму, але жорстка пралічыліся. Прайшла толькі адна сталінская пяцігодка. І беларускі народ з дапамогай вялікага рускага народа і ўсіх брацкіх народаў, дзякуючы бацькоўскім клопатам таварыша Сталіна аднавіў усё, што было разбурана вайной. За кароткі час пабудаваны дзесяткі новых гіганцкіх завадаў, якія выпускаюць мірную прадукцыю — трактары, аўтамашыны, веласіпеды, сельгасмашыны, прыёмнікі, тканіны.

Наш калгас арганізаваўся на зямлі, дзе яшчэ нядаўна гаспадарылі польскія паны. Дванаццаць год назад наша вёска была беднай, цёмнай, забітай.

Зараз мы жывем у калгасе. У нас свая электрастанцыя. На нашых палях працуюць трактары і камбайны. Нашы нівы даюць такія ўраджаі, якія да калгаснага жыцця нам і не сніліся. Мы збіраем з гектара па 100 пудоў збожжа, па 10 цэнтнераў ільновалакна.

Совецкі ўрад высока цэніць нашу мірную працу: дзевяць нашых калгаснікаў узнагароджаны ордэнамі і медалямі, а мне прысвоена званне Героя Соцыялістычнай Працы. У нашых дамах гаворыць радзе. У клубе з глядзельнай залай на 400 месц амаль штодня ідуць кінофільмы. Нашы дзеці вучацца ў дзесяцігодцы.

Усё гэта створана нашымі рукамі за некалькі год мірнага калгаснага жыцця. У бліжэйшыя гады мы прымножым сваю гаспадарку, станем яшчэ багацей.

З вялікім натхненнем і ўздыхам сустрэлі мае землякі рашэнне аб зборы подпісаў пад Зваротам аб заключэнні Пакта Міру. Падпісваючыся за мір, калгаснікі выказалі падзяку Совецкаму ўра-

ду, вялікаму сцягамосцу міру — таварышу Сталіну.

Мы ведаем, што нашы дасягненні на фронце мірнай працы, барацьба народаў за мір прыводзяць у шаленства амерыканскіх імперыялістаў. Але для шалёных мы заўсёды знойдзем вар'яцкую кашулю. Баючыся гневу народаў, амерыканскія заправілы загаварылі аб сваіх нібыта мірных намерах, аб «амерыканскім міры». Члены Сусветнага Со-

А. Ф. Гецман

вета Міру на сесіі ў Вене і савецкая дэлегацыя на паседжанні Генеральнай Асамблеі выкрылі гэтыя маневры падпальшчыкаў вайны.

Паны труманы і ачэсаны! Калі вы за мір, то чаму адхіляеце мірныя прапановы Совецкага ўрада? Чаму не хочаце заключыць Пакт Міру, калі палавіна дарослага насельніцтва ўсяго зямнога шара падпісалася пад Зваротам? Вы баіцеся міру, як чорт ладану! Вы прагнеце крыві і руін. Вы прадаўжаеце забіваць карэйскіх дзяцей, руйнаваць мірныя карэйскія гарады і сёлы. Але ведайце, што кроў дзяцей і слёзы матак ніколі не праходзяць дарэмна. Вы адкажаце за іх перад судом народаў!

Я веру: мір пераможа вайну! Я простая савецкая жанчына, маці траіх дзяцей, цвёрда ў гэтым упэўнена. Мір пераможа вайну таму, што на чале барацьбы за мір ідзем мы, савецкія людзі, і што кіруе гэтай свяшчэннай і справядлівай барацьбой народаў усяго свету геній чалавецтва — родны таварыш Сталін!

А. Ф. ГЕЦМАН,

Герой Соцыялістычнай Працы,
звеннявая калгаса імя Варашылава
Баранавіцкай вобласці.

АДСТАІМ СПРАВУ МІРУ

Мір — гэта светлая ўсмішка дзяцей, гул трактараў на нашых палях, новыя дамы ў гарадах, новыя фабрыкі і заводы. Мір — гэта мара ўсіх маці.

Мір асабліва дарагі для савецкіх людзей. Чатыры гады бушавала вайна на нашай зямлі. Колькі маладых жыццяў загубіла, якія зруйнаванні пакінула!..

Яшчэ не паспелі высохнуць слёзы ўдоў і дзяцей, як заакіяўскія драпежнікі рыхтуюць новую вайну. Ім патрэбны новыя прыбыткі ад ваенных заказаў. Яны не шкадуюць людской крыві, бо глядзяць на народ, як на гарматнае мяса.

Але людзі добрай волі не павінны дапусціць, каб зноў пралілася іх кроў, каб слёзы матак зноў засцілі вочы, каб нашы дзеці зноў цяпелі пакуты, нядолю.

Калі я ад'язджала ў Маскву на Трэцюю Усесаюзную канферэнцыю прыхільнікаў міру, мае дачкі, Ліда і Эма, прасілі:

— Мамачка! Скажы на канферэнцыі, што ўсе дзеці хочуць вучыцца, скончыць школу, а потым інстытут. Мы любім свой горад, асветлены яркімі агнямі, любім піонерскі атрад і летні адпачынак у лагерах! Вайна-ж усё гэта адбярэ, як адабрала ў нас тату...

Так, мінулая вайна асіраціла маіх дзетак. Муж загінуў, абараняючы Радзіму. Двое братоў не вярнуліся з фронту, маці і бацька памерлі ў цяжкія гады фашысцкай акупацыі. Мне так было цяжка, што знаёмыя з дзяцінства любімыя месцы больш не радавалі. П'ехала я з Магілёўшчыны ў Гродна. Пачала працаваць грузчыцай у саўгасе «Станіславава». Работы не баялася. У працы забывалася гора. Потым скончыла двухмесячныя курсы звеннявых і пачала вырончваць кармавыя буракі.

Дапамагалі мне вопытныя звеннявыя, аграномы. І я дабілася поспеху. Праз тры гады за рэкордны ўраджай кармавых буракоў (1002 цэнтнеры з гектара) я атрымала званне Героя Соцыялістычнай Працы.

Жыву цяпер добра. Ліда вучыцца ў шостым, а Эма ў чацвёртым класе. Абедзве радуюць выдатнымі поспехамі.

Я ведаю з газет, як у «хвалёнай» багатай Амерыцы ветэраны вайны ходзяць без работы, гаспадары кватэр выкідаюць іх разам з дзецьмі на вуліцу, галодныя дзеці шукаюць сабе харчаванне на сметніку. Так праходзіць дзяцінства ў маленькіх грамадзян ЗША! А я, простая работніца саўгаса, удава загінуўшага франтавіка, жыву ў дастатку. Працоўныя Гродзенскага раёна

М. Е. Мялешчанка

выбраві мяне дэпутатам Вярхоўнага Савета БССР.

Вайна — ненавіснае слова для ўсіх савецкіх людзей. Яна разбівае чалавечае шчасце. Я заклікаю жанчын нашай рэспублікі: «Каб цвілі нашы сады, каб спелі на палях багатыя ўраджаі, каб звонка смяліся дзеці, аб'яднаем свае намаганні, будзем самааддана працаваць, мацаваць магутнасць нашай Радзімы, сумесна адстойваць справу міру!».

М. МЯЛЕШЧАНКА,
Герой Соцыялістычнай Працы,
соўгас «Станіславава»
Гродзенскай вобласці.

ГОЛАС НАРОДА

Як многа гаворыць савецкім людзям бязмежна роднае слова — Масква. Нібы сонца, асвятляе яно сваімі жыватворчымі праменьнямі не толькі нашу Радзіму, а ўсю планету.

У Маскве адбылася Трэцяя Усесаюзная канферэнцыя прыхільнікаў міру. Мне выпала шчасце быць дэлегатам. Не магу без хвалявання ўспамінаць дні, калі наша беларуская дэлегацыя, разам з дэлегацыямі іншых брацкіх народаў вырашала пытанне аб міры на зямлі.

Наша Брэсцкая вобласць параўнаўча нядаўна знаходзілася пад уціскам панскай Польшчы. Паны забаранялі карыстацца нават мовай нашай роднай, беларускай, не кажучы ўжо аб іншых правах.

За гады савецкай улады Брэстчына памаладзела. Зніклі вузенькія шнурочкі нівы, а разам з імі і межы — шматва-

ковыя сведкі сялянскай галечы. Не пачуеш зараз сумных песень, што некалі надрывалі сэрца.

Шырока раскінуліся землі ўзбуйненых калгасаў, што нарадзіліся пасля вайны. На бязмежных калгасных палях гудуць трактары і камбайны. Іх жыццесцвярджальны гул зліваецца з бадзёраю песняй.

У нашай вобласці дружна прайшла падпіска пад Зваротам аб заключэнні Пакта Міру паміж пяццю вялікімі дзяржавамі. Падпісваючыся, калгасніцы ўспаміналі і цяжкія часы панскай Польшчы і нямецкай акупацыі і гаварылі, што яны не хочуць, каб новая вайна зноў растрэсла іх мірнае жыццё, растаптала квітнеючую будучыню дзяцей.

Я сама — у нядаўнім мінулым настаўніца-хімік. Зараз працую загадчыкам райАНА. Як дэпутат Вярхоўнага Савета БССР і сапраўдны член Таварыства па распаўсюджванню палітычных і навуковых ведаў, вяду грамад-

Н. А. Наскова

скую работу сярод насельніцтва, у калгасных сёлах выступаю з лекцыямі.

Савецкія людзі, маючы сваёй стваральнай працай фундамент камунізма, з упэўненасцю заяўляюць: «Мір пераможа вайну!».

Вось чаму так адзінадушна галасавалі за мір ад імя ўсяго савецкага народа мы, дэлегаты Трэцяй Усесаюзнай канферэнцыі прыхільнікаў міру.

Вось чаму так урачыста на ўвесь свет прагучэлі галасы дэлегатаў:

«Прывітанне Маскве — светачу міру! Прывітанне Сталіну — сейбіту міру на зямлі!».

Н. НАСКОВА,
заг. Высокаўскага райАНА
Брэсцкай вобласці.

СЛОВА МАЦІ

Я маці семярых дзяцей і ведаю, як дораг мір для кожнай маці.

Англа-амерыканскія імперыялісты хочуць раздзьмуць сусветны пажар. Вось ужо другі год льецца кроў карэйскага свабодалюбівага народа, у цяжкой барацьбе адстойваюць сваю незалежнасць народы В'етнама і Інданезіі.

Радзе кожны дзень прыносіць паведамленні аб новых злачынствах амерыканскіх інтэрвентаў, аб варварскіх бамбардыроўках гарадоў і сёл у Карэі.

Трывогай і нянавісцю да імперыялістаў напаўняецца сэрца маё, калі ўяўляю, што гэты пажар можа ахапіць увесь свет. Будзьце вы пракляты! — кажу я ім. — Мы не хочам вайны, мы адстаім мір!

Доўга мы, палешукі, чакалі свайго шчасця. Яго прынесла нам савецкая ўлада. Калгасы адкрылі перад намі светлы шлях.

На землях, дзе мы батрачылі пры панах, зараз спеюць багатыя калгасныя ўраджаі. На палях працуюць машыны, аграномы вучаць нас вырошчваць багатыя ўраджаі. У дамы калгаснікаў прыйшлі заможнасць, культура.

Е. І. Сацута

Сёлета я, муж і старэйшая дачка выпрацавалі 900 працадзён. Мы атрымалі даволі хлеба, бульбы, кармоў.

Нашы калгаснікі адзінадушна падпісаліся пад Зваротам аб заключэнні Пакта Міру паміж пяццю вялікімі дзяржавамі. Мірнай працай сваёй мы будзем адстойваць шчасце нашых дзяцей, сваёвольнае савецкае жыццё.

Е. САЦУТА,
калгасніца сельгасарцелі імя Сталіна,
Пінскай вобласці.

СЛАЎНЫ ШЛЯХ

Да 25-годдзя літаратурнай дзейнасці

ДВАЦЦАЦЬ пяць год таму назад, 18 жніўня 1926 года, у газеце «Чырвоная Полаччына» быў надрукаваны верш «Ой, не шапчы, мая бярозка». Верш падкупляў чытача сваёй задушэўнай цеплынёю, празрыстасцю думкі і нафасам імкнення наперад, у светлае ранне сацыялізма:

Прайду па лузе следам босым, —
Хай з сонцам сэрцайка спывае...
Дык не шапчы, мая бярозка,
У ліпнёвы вечар мне не сумна —
Вітаю свету новы росквіт
І Беларусь, маю красуню!

Пад вершам стаяў подпіс: «Пятрусь Броўка». Гэта быў першы надрукаваны твор юнага паэта, які прышоў у беларускую савецкую літаратуру з гушчы працоўных народных мас.

Жыццёвы шлях паэта быў даволі цяжкі і складаны. Нарадзіўся Пётр Усцінавіч Броўка 25 чэрвеня 1905 года на Полаччыне, у вёсцы Пуцілкавічы Ушацкага раёна, у бядняцкай сялянскай сям'і. З дзіцячых год будучы паэт цяпеў галечу ва ўласным доме і бачыў карціны беднасці ў роднай вёсцы. Пасля паэт адлюстравыў іх у глыбока працуненых вобразах у паэме «Кацярына»:

Ды жабрачы лёс не змерыць,
Прасвятлення не відно:
Выганяеш гора ў дзверы,
Гора сунецца ў акно.
Паглядзіш, куды ні кінеш,
За бядой бяда яшчэ...
Села гора гаспадыняй
У хаціне на куце.

Бяда і гора неадступна гналі хлопчыка з бацькоўскага дома. Калі Петруся Броўку споўнілася восем год, бацькі вымушаны былі аддаць яго ў пастухі да заможных сялян.

Такое цяжкае, поўнае нястач жыццё праявілася да Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі; яна прынесла новую долю і трынаццацігадоваму юнаку. Ён паспеў прайсці ўжо нялёгкае жыццёвы шлях: былы пастушок стаў работнікам Вяліка-Долецкага валаснога ваеннага камісарыята.

«З гэтай пары, — гаворыць паэт, — пачалося маё новае самастойнае працоўнае жыццё».

У 1931 годзе паэт канчае літаратурна-лінгвістычны факультэт Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта і да

1941 года працуе ў Мінску, як літаратар-прафесіянал. У 1940 г. ён уступае ў большавіцкую партыю. З першых дзён Айчыннай вайны Пятрусь Броўка добраахвотна ідзе ў Чырвоную Армію і да самага канца вайны працуе ў франтавым і партызанскім друку.

Савецкаму чытачу вядомы шматлікія зборнікі вершаў і паэм Петруся Броўкі. Яго першыя кнігі — «Прамова фактамі» і «Гады як шторм» — выйшлі ў 1930 годзе. З гэтага часу амаль

П. У. Броўка

кожны год выходзяць яго кнігі. Шматлікія творы паэта перакладзены на рускую мову і многімі зборнікамі выдадзены ў Маскве і іншых братніх рэспубліках. Ён стаў, такім чынам, адным з папулярных савецкіх паэтаў, выдатная творчасць якога двойчы ўдасцена высокай адзнакай — Сталінскай прэміі. Паэт узнагароджан таксама ордэнамі Леніна, Знак Пашаны, Чырвонай Звязды і многімі медалямі.

Характэрнай адзнакай творчай біяграфіі Петруся Броўкі з'яўляецца тое, што сваю літаратурную дзейнасць ён арганічна спалучае з актыўнай партыйнай і грамадскай дзейнасцю. Ён

з'яўляецца кандыдатам у члены ЦК КП(б)Б, дэпутатам Вярхоўнага Савета БССР і старшынёй Саюза савецкіх пісьменнікаў Беларусі.

Апяванне вялікага сталінскага плана індустрыялізацыі краіны і, на яе аснове, калектывізацыі сельскай гаспадаркі ў перыяд даваенных пяцігодак, любоў да сваёй сацыялістычнай бацькаўшчыны, клопаты аб яе працітанні складаюць асноўны змест паэзіі Петруся Броўкі даваеннага перыяда.

Ваенная лірыка Петруся Броўкі — пераважны жанр яго творчасці тых грозных год — заслужыла сабе ўсеагульную любоў і прызнанне. Яна была «на ўзбраенні» савецкіх воінаў, народа і дапамагала граміць ворага, распазнаваць яго звярынае нутро. У ёй увасобілася любоў савецкіх людзей да сваёй маці-Радзімы, характэрныя рысы савецкага чалавека: яго высокародныя пачуцці і імкненні («Дарога салдата», «Сыны»), мужнасць і воля («Беларускі фронт»), свабодалюбнасць і рашучасць ніколі не гнуцца перад ворагам («Кастусь Каліноўскі»).

Калі ён пачуе, як ворагі скачуць,
Калі ён пачуе сірочыя плачы,
Ля рэчкі Бярозы —
Душу яго слёзы запаліць.
І будзь ён пад Бугам ці далей дзе
можа. —

Ён шабляй дастане да самай Бярозы.
Да сэрцаў варожых...

Пятрусь Броўка стварыў яркія лірычныя вобразы воінаў Савецкай Арміі і партызан з іх спецыфічна баявым салдацкім побытам, высокароднымі думамі і пачуццямі, бяспрашам і храбрасцю.

Каб за сонцам услед
Мне па трупах варожых
Хоць на некалькі крокаў
Наперад прайсці, —

усклікае лірычны герой-воін Петруся Броўкі, поўны імкнення хутчэй вызваліць здратаваную ворагам родную зямлю. І якое хваляючае пачуццё радасці адчувае воін, калі мары яго здзяйсняюцца!

Пятрусь Броўка, першы ў беларускай літаратуры, яшчэ ў 1944 годзе, стварае паэму «Ясны кут» — гімн адраджэнню жыцця на руінах і папалішчах, пасеяных крывавым ворагам.

Ідучы ў нагу з жыццём, паэт у пас-

МІР НАМ ПАТРЭБЕН

Пятрусь БРОўКА

Як толькі ўзыходзіць зара над зямлёй,
Дзень радаснай працы займаецца мой, —
Відаць мне, як токар стаіць за станком,
Як каменшчык узводзіць вялікасны дом,
Як экскаватар пракладвае шлях,
Як трактар ідзе па калгасных палях,
Як з кніжкамі дзеці збіраюцца ў клас,
Што птушкі шчабечуць... Шчаслівы іх час!

Таварыш,
Сягоння ў нас думы адны:
Мір нам патрэбен,
Не трэба вайны!

Ды радыё з весткай, ледзь сонца ўзышло:
Карэя... Карэя... Хмурнее чало —
Балюча, крываваыя рэкі цякуць,
Калекі, сіроты шляхамі брыдуць,
Гляджу на зямлю я за безліччу хваль,
Гляджу на цябе, з Алабамы каваль, —
То сына паслалі твайго на разбой,
А сам ты да долу панік галавой...

Таварыш,
Сягоння ў нас думы адны:
Мір нам патрэбен,
Не трэба вайны!

У сёлах Шампані паспеў вінаград,
Садоўнік абходзіць вялізарны сад,
Ён ягады ў гронках трымае ў руцэ,
Глядзяць яны ў вочы вачамі дзяцей.
Як хораша цвісці пад сонцам садам,
Хто-ж выдумаў гэты пракляты напалм,

Навошта знішчальную зброю куюць,
Навошта гарматы ва Францыю шлюць?

Таварыш,
Сягоння ў нас думы адны:
Мір нам патрэбен,
Не трэба вайны!

Стаіць у Ланкашыры задумлівы ткач,
Ён хоча для шчасця людзей працаваць,
Каб бегла тканіна бясконцай ракой,
Каб кожны быў добра апранены ёй...
Ды хто з тым загадам прышоў ў Ланкашыр,
Каб ткалі адно — на шынель і мундзір?
Хто саван сягоння настойвае ткаць,
Каб потым сыноў у яго спавіваць?

Таварыш,
Сягоння ў нас думы адны:
Мір нам патрэбен,
Не трэба вайны!

Мы дзеці вялікай савецкай зямлі,
Мы з думай аб міры і шчасці ўзраслі,
Мы хочам зямлю даглядаць, засяваць,
Мы хочам свае гарады будаваць,
Мы хочам, каб кожны у радасці жыў,
Нас Сталін на подзвігі ў працы натхніў,
Каб полымя бойкі не ўспыхнула зноў,
Мы клічам на свеце з'яднацца сяброў.

Таварыш,
Сягоння ў нас думы адны:
Мір нам патрэбен,
Не трэба вайны!

ляваенныя гады стварыў нямала добрых
твораў. Буйнейшымі з іх з'яўляюцца
паэмы «Хлеб», «Родны дом», «Родныя
берагі», «Добры друг», «Чырвон-гара-
док» і вялікі цыкл лірычных вершаў
на самыя рознастайныя тэмы жыцця.
Божны з гэтых твораў у іх хранала-
гічнай паслядоўнасці можна назваць вы-
шэйшым этапам мастацкага адлюстра-
вання пасляваеннага супыялістычнага
будаўніцтва ў нашай краіне.

Калі ў паэме «Ясны кут» моцна ад-
чуваецца яшчэ «ваенная атмосфера»:

Паміж чорных абвугленых дрэў
Мне здаецца, я сам спапялеў, —

то ў паэме «Родныя берагі», напры-
клад, зусім іншы каларыт, адзнака вы-
шэйшага этапу грамадскага развіцця:

«У «Першым Маі»

Пры садку
Яшчэ ўзнялася хата,
А на балоне ў «Маяку»
Гамоніць экскаватар.
А вось на рэчцы
Цуд адзін —
На два паставы новы млын
Гудзе адменным гудам.

Тое-ж самае можна сказаць і пра
іншыя творы паэта; усе яны адлю-
строўваюць рух нашага народа напе-
рад — да кунізму, паказваюць высо-
кародныя рысы характару чалавека
сталінскай эпохі.

Цяпер прыемна нам глядзець,
Што сталася з зямлёй...
Мы да куні падыдзем
З прасветленай душой, —

сцвярджае паэт усім ідэйным зме-
стам, усім мастацкім каларытам сваёй
паэмы «Чырвон-гарадок».

За дваццаць пяць год літаратурнай
дзеянасці Пятрусь Броўка вельмі мно-
га зрабіў для развіцця беларускай со-
вецкай паэзіі. Яго творчасць глыбока
партыйная па духу, народная па ўсяму
свайму ладу і мастацкіх асаблівасцях,
блізкая і зразумелая савецкаму чытачу.
І ён, наш чытач, чакае ад свайго паэта
новых, больш значных твораў, і
верыць, што іх атрымае, верыць, што
жывы савецкі чалавек, стваральнік ко-
муністычнага грамадства, яго высока-
родны характар знойдзе больш яркае,
каларытнае і ўсебаковае адлюстра-
ванне ў новых творах паэта.

Сцяпан МАЙХРОВІЧ.

Зкатыя

На здымку злева: брыгадзір фабрыкі «Чырвоная швейная» лаўрэат Сталінскай прэміі Паліна Сухаверхава са сваёй пляменніцай Ларысай.

У авале: злева — Мар'я Ражнёва, справа — Лідзія Карабельнікава.

Міх. ШЧОЛА

Чатыры гады — невялікі тэрмін. Але ў жыцці Валянціны Хрысанавай, маладога брыгадзіра маскоўскага электралампавага завода, адбыліся за гэты час здзіўляючыя перамены. Вось ляжыць перад ёй горада пісем. Гэта віншаванні з чатырохгоддзем гадзіннага графіка, які прымяняецца на тысячах заводаў і фабрык.

Перад намі — невялікі шчыт. На ім ідзе ўгору лінія электрычных лампачак. Праз кожную гадзіну ўспыхвае чарговая лампачка. Гадзіннае заданне выканана! За гэта адказваюць усе работніцы брыгады, якія збіраюць радыёлампы. Калі ў вызначаны тэрмін сігнал не ўспыхнуў, узнікае трывога, і зараз-жа пашкодзілі ліквідуюцца. Але такія выпадкі рэдкі.

— Гадзінны графік прывучыў нас цаніць кожную хвіліну, — гаворыць Валянціна. — А вынік вось які: чатыры гады назад мая брыгада збірала за змену 915 радыёламп, цяпер збірае 1700.

Але ёсць і іншыя вынікі. Па-першае, выпрацоўку павялічылі ўсе гэтыя велізарнага завода. Па-другое, Валянціна Хрысанава стала лаўрэатам Сталінскай прэміі. Па-трэцяе, імя яе ведае ўся краіна. Што-ж сказаць аб карысці, якую даў гадзінны графік іншым прадпрыемствам краіны? Галоўная карысць у тым, што наша краіна атрымала тысячы і мільёны розных вырабаў дадаткова!

Валянціна Хрысанава горда называе сябе масквічкай. У яе шмат праслаўленых сябровак. Перадавая Індустрыя Масквы, якая дае Радзіме аўтамабілі, станкі, складанейшыя машыны і дакладныя прыборы, тканіну, абутак, адзенне і мноства іншых вырабаў — ад гіганцкіх землясараў для вялікіх будоўляў да мініятурных хранометраў, вырабіла сотні жанчын — наватараў вытворчасці. Працоўныя падзвігі масквічак сталі прыкладам для ўсіх савецкіх работніц.

Хто ў нашай краіне не ведае Лідзію Карабельнікову? Гэта скромная дзяўчына з абутковай фабрыкі «Парыжская Комуна». Прапанаваўшы свой метады комплекснай эканоміі сыравіны і матэрыялаў, яна адкрыла пастаянны магутны рэзерв у прамысловасці. Апошнія два дні кожнага месяца фабрыка працуе толькі на зберажэннях матэрыялаў. У гэтыя дні ўсе склады за-

крыты. Многія тысячы пар абутку выпускаюцца за кошт эканоміі. Скуру, тэкстыль, цвікі, клей, розную фурнітуру на працягу месяца тут эканомяць комплексна — так, каб можна было зрабіць з іх гатовы абутак.

Метады Карабельнікавай аказаўся асабліва каштоўным: яго можна выкарыстаць у любой галіне прамысловасці.

Краіна высока ацаніла заслугу маладой маскоўскай абутніцы. Лідзія Гаўрылаўна Карабельнікова — лаўрэат Сталінскай прэміі, дэпутат Вярхоўнага Савета РСФСР, член Савецкага камітэта абароны міру. Яна пабывала амаль ва ўсіх краінах народнай дэмакратыі, і ўсюды яе вопыт выклікаў велізарную цікавасць. Дзяўчына атрымала тысячы пісем, якія паказваюць, што барацьба за комплексную эканомію стала ў нас усенароднай справай. Аднымі з першых падхапілі яе вопыт абутнікі Мінска і Віцебска.

Сталінскай прэміі ўдасцелена ў гэтым годзе Кацярына Седова, механік маскоўскай швейнай фабрыкі № 5. Дасягненні Седовай сапраўды выдатныя.

Самай вялікай перашкодай у рабоце швейніц заўсёды былі прастой машын па так званых тэхнічных прычынах. Нават дробная паломка патрабавала вялікіх клопатаў і зніжала выпрацоўку пашывачнага канвеера. Седова зразумела, што галоўнае залежыць ад механіка ўчастка. Яна рашыла прымяніць новыя метады ў абслугоўванні канвеера.

— Я паставіла перад сабой складаную і адказную задачу, — расказвае Кацярына Кузьмініна, — зусім не дапускаць прастояў швейных машын. Усе яны і заўсёды павінны быць на-хадзе!

Перш за ўсё Седова прыстасавала сваё рабочае месца да выканання хуткага рамонту. На яе станку паявіліся ўсе інструменты і матэрыялы, за якімі раней трэба было хадзіць у механічную майстэрню, пакідаючы канвеер без нагляду. Побач з верстаком Седовай на асобых сцэлажах стаяць запасныя быстраходныя швейныя машыны. Яны старанна падрыхтаваны і выпрабаваны на спецыяльным стэндзе. Цяпер, калі здарылася паломка, Седова ў тую-ж хвіліну ставіць на канвеер запасную машыну, а тую, што выйшла са строю, рамонтую. Швея прадаўжае работу амаль без перапынку.

масквічкі

На здымку справа: наватары вытворчасці (злева направа) лаўрэат Сталінскай прэміі Паліна Сухаверхава, Лідзія Карабельнікава, адна з пачынальнікаў стаханаўскага руху Мар'я Вінаградова, Антаніна Жандарава, Мар'я Вікулава.
 Фото А. Станавога

Ствараючы парк рэзервовых машын, Седова паклапацілася, каб яны былі наладжаны для выканання найбольш складаных аперацый. Папярэдняя наладка запасных машын на пэўную аперацыю аказала швейніцам новую вялікую дапамогу. Потым Седова звярнула ўвагу на паломкі асобных запасных частак. Кожная-ж такая паломка таксама патрабавала замены машын, а рэзервовы парк не такі ўжо вялікі. Седова стварыла ў сябе рэзервовы фонд вузлоў. Яны маюць усе дэталі, якія хутка зношваюцца. Так нарадзіўся метаў вузлавога рамонт. Страты часу ў швейніц рэзка знізіліся. Канвеер працаваў бесперабойна.

У дадатак да ўсяго Седова наладзіла прафілактычны рамонт машын па асобаму графіку, які апраўдаў усе яе разлікі. І, нарэшце, яна арганізавала на фабрыцы навучанне ўсіх швейніц прыёмам наладкі і догляду за машынамі. Прышоў час, калі сацыяльна-эканамічны прастой стаў на фабрыцы падзеяй. Узрослае майстэрства работніц палепшыла якасць швейных вырабаў.

Дасягненні Кацярыны Седовай сталі вядомы на іншых фабрыках Масквы. Неўзабаве яна пачала атрымліваць пісьмы ад швейніц Ленінграда, Мінска, Віцебска, Львова, Казані і іншых.

Дыплімавая думка маскоўскіх работніц адкрывае ўсё новае і новае павышэнне вытворчай культуры. Зусім нядаўна паявіліся першыя паведамленні аб Мар'і Леўчанка — закройшчыцы бутковай фабрыкі «Буравеснік». А цяпер у яе ўжо шырокая папулярнасць. Леўчанка прапанавала пачаць саборніцтва за зніжэнне сабекошту на кожнай аперацыі. Гэты новы вялікі крок перада паказвае, як выраслі майстэрства і эканамічныя веды канчын-работніц.

Эканомію пры раскроі ляментаў проці супраць плана, Мар'я Леўчанка ведае, што з гэтай скурцы можна вырабіць яшчэ 10 галоўак абутку. А эканомны раскрой па ўсёй фабрыцы дазволіць пашыць дадаткова на працягу года 250 тысяч пар абутку. Гэта дасць толькі аперацыя раскрою. А што будзе, калі кожны абутнік у сваёй справе пачне эканоміць? Такі кліч Мар'і Леўчанка сустрае ў дружы водгук. Абцяжыч Грыгорый Муханаў, імя якога вымаўляюць разам з імем Леўчанка, адмовіўся ад планавага чатырохпроцэнтнага перавыдатку цвікоў і абцяжыч абутку. Мізэрная на першы погляд эканомія вы-

расла ў вялікую суму, калі ўсе абцяжычкі пачалі эканоміць. А зараз ужо гутарка ідзе не толькі аб абутніках! Так ініцыятыва закройшчыцы ператварылася ў справу дзяржаўнай важнасці.

Яшчэ пра адну масквічку з удзячнасцю гавораць зараз у сталіцы і за яе межамі. Перад намі невысокая дзяўчына з прыемным адкрытым тварам і крыху задумлівымі вачыма. Мы знаёмімся.

— Антаніна Жандарава, па прафесіі рэвальвершчыца завода імя Кагановіча. Наш завод абслугоўвае патрэбы чыгуначнага транспарту. Я, напрыклад, апрацоўваю вагонныя сцяжкі і вінты...

Успамінаю, што аб Жандаравай пісалі газеты яшчэ год назад. І вось зноў...

— Год назад, — гаворыць яна, — я з сяброўкай Вольгай Агафонавай пачалі рыхтаваць інструменты і поўфабрыкаты для сваіх зменшчыкаў. Мы гаварылі тады аб сацыялістычнай узаемадапамозе ў працы, аб неабходнасці берагчы чужыя рабочыя хвіліны, як свае. І вы ведаеце, колькі было водгукаў! А цяпер у нас іншае. Мы прапанавалі саборніцтва за выдатную якасць кожнай вытворчай аперацыі. Каб усе аперацыі да нас, нашы і пасля нас выконваліся выдатна. Усе-ж рабочыя звязаны паміж сабой тэхналагічным працэсам. Словам, няхай кожны працуе выдатна і тады...

— Тады, — кажу я, — дзякуй скажа вам уся краіна. Вы толькі падумайце, калі так будзе на кожным заводзе, на кожнай фабрыцы, будоўлі, шахце...

— Мы падумалі ўжо, — усміхаецца Тоня. — Нам пішуць аб гэтым, ухваляюць.

Антаніна Жандарава рухае далей справу, пачатую Лідзіяй Карабельнікавай і Мар'яй Леўчанка.

Знатныя масквічкі... Правільней было-б назваць іх знатнымі жанчынамі краіны.

Любоў да Радзімы, гарачае імкненне да міру рухае іх слаўнымі справамі. Адказваючы на клопаты вялікага Сталіна аб савецкіх людзях, яны стаяць на працоўнай вахце міру так, як належыць стаяць сапраўдным савецкім патрыётам, жанчынам-масквічкам, работніцам вялікай сталіцы!

ПІСЬМЕННІК ЗМАГАР

(Да 15-годдзя з дня смерці)

«Я—маленькая кропля, у якой адлюстравалася сонца — партыя».

Н. Остроўскі.

НІКАЛАЮ Остроўскаму, як пісьменніку, выпала вялікае шчасце стаць сапраўдным інжынерам чалавечых душ. Яго палыманы заклік да подзвігу ў імя Радзімы і народа пачулі і зразумелі мільёны людзей.

Кніга Н. Остроўскага «Як гартавалася сталь» перакладзена амаль на ўсе мовы свету. Яна не толькі з'яўляецца энцыклапедыяй жыцця і барацьбы ленінска-сталінскага комсамола першага прызыва, не толькі паказвае герояў, але і нараджае іх. Сакрэт прывабнасці гэтай кнігі, як і галоўнага яе героя—Паўла Карчагіна,—у тым, што пісьменніку ўдалося паказаць узвышаны вобраз савецкага юнака, моцнага сваёй высокай прынцыповасцю, храбравым і багатым вялікіх ідэй большызма, сваёй здзіўляючай, амаль легендарнай стойкасцю і сапраўдным чалавечым аптымізмам.

Аб чым гэта гаворыць? Аб высокім маральным абліччы савецкіх людзей, якія ў масе сваёй успрынялі цэнтральны вобраз кнігі Остроўскага як свой ідэал. Хто-ж гэты герой, які ўладае рысамі, такімі блізкімі і роднымі для нашых людзей? З аднаго боку—гэта адлюстраванне цудоўнага аблічча самога аўтара: простага рабочага, качагара. З дзяцінства пазнаў ён галечу, вясёлаючую працу. Уступіўшы затым у комсамол—у рады барацьбітоў з эксплаататарамі і інтэрвентамі, за рэвалюцыйную перабудову грамадства, ён неўзабаве выбыў са строю з-за цяжкой хваробы. Разбіты паралічам, аслеплены фізічна, ён стаў яшчэ лепш бачыць духоўна. Апынуўшыся ў здавалася бязвыхадным становішчы, ён здолеў стаць карысным грамадству, як работнік пяра, мастак слова.

Але няправільна было-б сцвярджаць, што Павел Карчагін—толькі аўтабіяграфічны вобраз. Карчагін—герой наплага часу, у якім гарманічна спалучыліся самыя высокародныя якасці савецкіх людзей. І вабіць нас, перш за ўсё, яго найглыбейшы сацыялістычны гуманізм, высокае служэнне цудоўнейшай з ідэй, якая стала рычагом гісторыі,—ідэі барацьбы за шчасце чалавецтва.

Усё жыццё Паўла Карчагіна—гэта, гаворачы словамі аўтара, няспыннае гарэнне. У ім адлюстравалася і фарміраванне сваёй асобы, годнай узначальваць масы ў барацьбе за сацыялізм, і

ў той-жа час высокароднейшая праца па выхаванню калектыва і сілай пераканання і асабістым прыкладам.

Толькі пісьменнік горкаўскай загартуўкі, які ўмее паварачвацца да жыцця ўсім тварам, змог стварыць вобраз такой пераконваючай сілы, такой цэльнасці і метаімакнёнасці, як вобраз Карчагіна.

Мы ўспамінаем незабыўныя словы Карчагіна: «Самае дарагое ў чалавека—гэта жыццё. Яно даецца яму адзін раз і пражыць яго трэба так, каб не было вельмі балюча за бязмётна пражытыя гады, каб не было сорамна за

Н. ОСТРОВСКИЙ.

агіднае мінулае і каб, паміраючы, змог сказаць: усё жыццё і ўсе сілы былі адданы самаму прыгожаму ў свеце—барацьбе за вызваленне чалавецтва».

Завяшчаў нам Карчагін пачуццё нязгаснай любові да народа. Ён паказаў, што толькі ў цесным яднанні з народам, у зліцці з ім чалавек набывае вялікае шчасце, якога не зламаюць ніякія асабістыя трагедыі.

Карчагін вучыць нас вялікай мужнасці, стойкасці і цяперлівасці ў дасягненні пастаўленай мэты. Толькі чалавек, адухоўлены высокай ідэяй, здольны тварыць цуды.

У чым-жа крыніца сілы Паўла Карчагіна і яго сяброў—Сярожы і Валі Брузжак, Івана Жаркага, Фёдара Жухрая, Рыты Усціновіч і многіх іншых герояў—радавых партыйцаў і комсамольцаў эпохі грамадзянскай вайны і

першага этапу сацыялістычнага будаўніцтва, як і іх пераемнікаў, іх ідэйных вучняў—Александра Матросова, Зои Касмадзем'янскай, Олега Кашава і іншых герояў, якія з'яўляюцца цветам нашай краіны?

Крыніца іх мужнасці, гераізма, здзіўляючай стойкасці і энергіі, як паказваў Н. Остроўскі,—ва ўсёпераконваючай сіле вялікіх ідэй камунізма.

Вялікая мэта—выратаваць сваю Радзіму, абараніць сваю нацыянальную годнасць і свабоду—натхняла байцоў фронту і тылу на баявыя і працоўныя подзвігі і ў перыяд Вялікай Айчыннай вайны. Велізарнейшую ролю ў выхаванні іх гераічнага характару адыграла кніга Н. Остроўскага. Можна было-б прывесці сотні і тысячы прыкладаў, але ўкажам на адзін кранаючы сэрца запіс, зроблены юнаком-байцом у кнізе водзваў у Маскоўскім музеі Н. Остроўскага:

«Заўсёды Нікалай Остроўскі ставаў на чале нас, камуністаў і комсамольцаў, і веў у атаку!»

Мы жывіліся тваімі цудоўнымі думкамі і кожны раз радаваліся: твае працы—пісьменнік—гэтак сама забіваў ворагаў, як і «Качуша». Хто не чытаў у гэтыя грозныя дні «Як гартавалася сталь»? І моладзь і старыя чыталі. А гэта значыць, што ты ўдзельнічаў у барацьбе з ворагамі пасля сваёй фізічнай смерці. Таму, мой дружа, ты неўміручы для нас, жывых».

І, нарэшце, завяшчаў Карчагін маладому пакаленню вялікі жыццесцвярджальны аптымізм наперакор асабістым пакутам. Той аптымізм, які нараджае актыўнасць творчасці, які дапамагае выходзіць сілу духу.

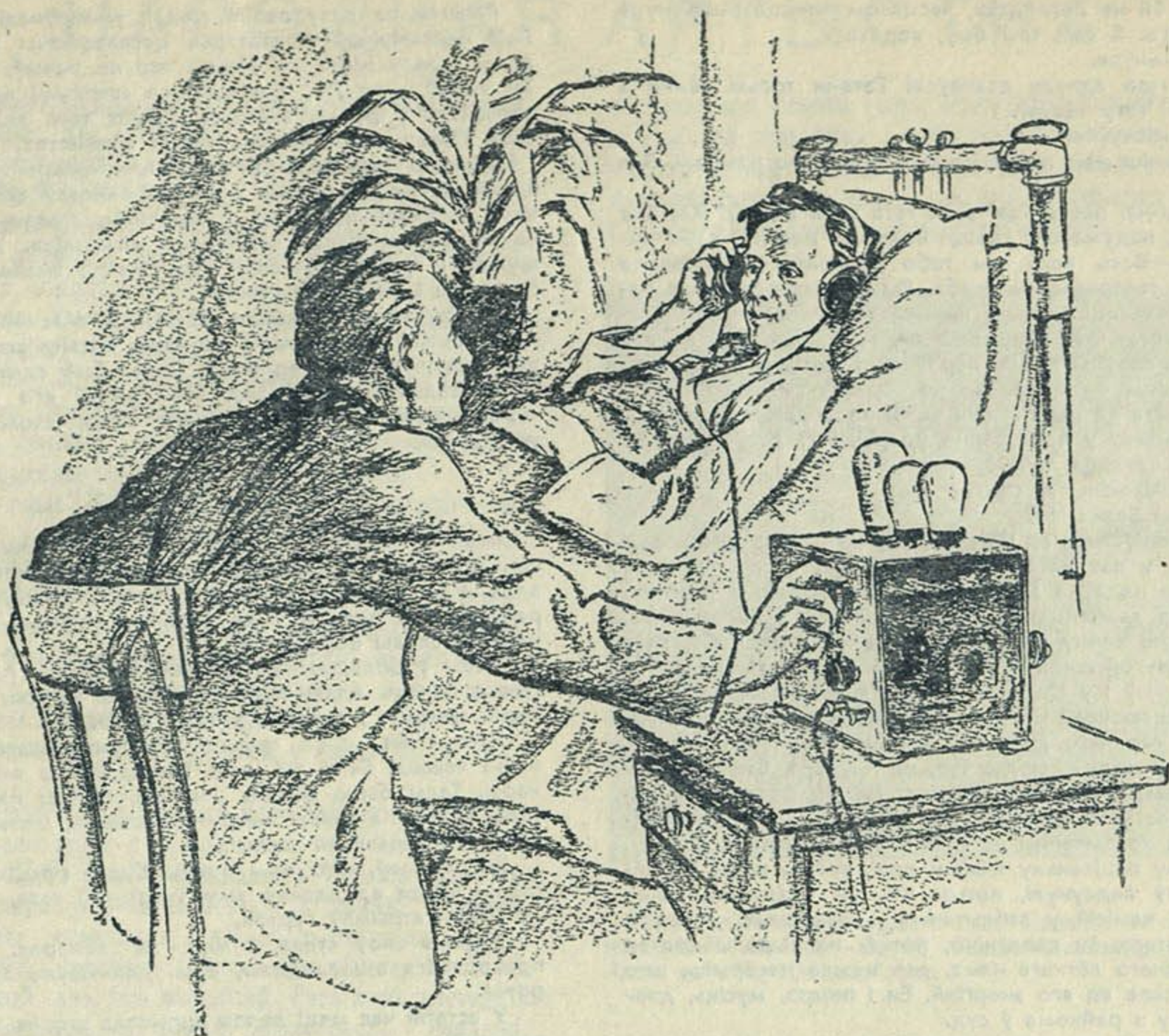
У адным з пісем да жонкі сляпы, разбіты паралічам Н. Остроўскі пісаў:

«Перамагаюць толькі моцныя духам! Да д'ябла людзей, якія не ўмеюць жыць карысна, радасна і прыгожа! Да д'ябла саплівых ныцкаў!»

Яшчэ раз няхай жыве творчасць!»

Вось чаму так любіць наша моладзь незабыўную кнігу Н. Остроўскага, так святая захоўвае вялікія традыцыі слаўных першынцаў ВЛКСМ, выхаваных Кастрычнікам. Незгасальнае полымя большэвіцкай ідэйнасці, няспыннае гарэнне, непахіснасць духу, высокая прынцыповасць, сіла патрыятызма, нарэшце, чыстата маральнага пачуцця робяць пісьменніка Н. Остроўскага, як і героя яго кнігі П. Карчагіна, сцягам барацьбы і сімвалам перамогі.

К. КАЗЛОВА.

Н. ОСТРОЎСКИ

ЯК ГАРТАВАЛАСЯ СТАЛЬ

Мал. П. Остроўскага

(Урывак)

Жыццё ішло паранейшаму. Тая працавала. Карчагін вучыўся. Не паспеў ён прыступіць да гурткавай работы, як нячутна падабралася новае няшчасце. Параліч разбіў ногі. Цяпер яго слухалася толькі правая рука. Да крыві скупаў ён губы, калі пасля дарэмных намаганняў зразумеў, што рухацца ён ужо няздольны. Тая мужа захоўвала свой адчай і горкасць бясілля дапамагчы яму. А ён гаварыў, вінавата ўсміхаючыся:

— Нам, Таюша, трэба развесціся з табой. Угавору-ж не было гэтак засыпацца. Гэта, дзяўчынка, я сёння абдумаю, як належыць.

Яна не давала яму гаварыць. Цяжка было стрымаць рыданні. Плакала горка, прыціскаючы да грудзей галаву Паўла.

Арцём даведаўся пра новае няшчасце брата, напісаў матцы, і Марыя Якаўлеўна, кінуўшы ўсё, прыехала да іх. Сталі жыць утрое. Старэнькая і Тая жылі дружна.

Карчагін працягваў вучобу.

Адным вечарам, у непагодлівую зіму, прынесла Тая вестку аб першай сваёй перамозе — білет члена горсовета. З гэтай пары Карчагін стаў рэдка яе бачыць. З кухні санаторыя, дзе яна была пасудніцай, Тая ішла ў жонак-дзел, у совет і прыходзіла позна ўвечары, стомленая, але поўная ўражанняў. Набліжаўся дзень прыёму яе ў кандыдаты партыі. Яна рыхтавалася да яго з вялікім хваляваннем. Але тут грывнула новая бяда. Хвароба рабіла сваю справу. Агнём нясцерпнага болю запалала правае вока Карчагіна, ад яго загарэлася і левае. Гіпершыню ў жыцці Павел зразумеў, што такое слепата — цёмнай кісяй зацягнулася ўсё навакол яго.

Усперак дарогі бясшумна высунулася страшная ў сваёй неадольнасці перашкода і загародзіла дарогу. Не было межаў матчынаму і Таінаму адчаю, а ён з халоднай спакойнасцю вырашыў:

«Трэба пачакаць. Калі сапраўды няма больш магчымасці прасоўвання наперад, калі ўсё, што прароблена для звароту да работы, слепата закрэсліла і вярнуцца ў строй ужо немагчыма — трэба канчаць».

Карчагін напісаў сябрам. Ад сяброў прыходзілі пісьмы, якія заклікалі да цвёрдасці і працягвання барацьбы.

У гэтыя цяжкія для яго дні Тая, узрушаная і радасная, паведаміла:

— Паўлуша, я кандыдат партыі!

І Павел, слухаючы яе расказ, як прымала ячэйка ў свае рады новага таварыша, успамінаў свае першыя партыйныя крокі.

— Значыць, таварыш Карчагіна, мы з табою складаем комфракцыю, — сказаў ён, сціскаючы ёй руку.

На другі дзень ён напісаў пісьмо сакратару райкома з просьбай зайсці да яго. Увечары каля дома спыніўся запырсканы грабёю аўтамабіль, і Вольмер, пажылы латыш, што зарос барадой ад падбародка да вушэй, трос Карчагіну руку.

— Ну, як жывем? Ты што-ж гэтак агідна трымаеш сябе? А ну, уставай, мы цябе зараз-жа на зямлю пашлем, — і ён засмяўся.

Сакратар райкома правёў у Карчагіна дзве гадзіны, забывшыся нават, што ў яго вячэрняя нарада. Латыш хадзіў па пакою, слухаючы ўсхваляваную гаворку Карчагіна, і нарэшце сказаў:

— Кінь ты пра гурток гаварыць. Табе адпачыць трэба, а потым пра вочы высветліць. Можна, яшчэ не ўсё прапала. Ці не з'ездзіць у Маскву табе, га? Ты падумай...

Карчагін прыпыніў яго:

— Мне патрэбны людзі, таварыш Вольмер, жывыя людзі! Я ў адзіноце не пражыву. Зараз больш чым калі-небудзь патрэбны. Давай сюды моладзь, зеляней якая. Яны ў цябе на гёлах улеза гнуць, у комуну — ім у калгасе цесна. Гэта-ж

комса, калі за ёй не дагледзіш, часцяком пнецца выслізнуць наперад ланцуга. Я сам такі быў, ведаю.

Вельмер спыніўся.

— Ты пра гэта адкуль дазнаўся? Гэта-ж толькі сёння з раёна прывезлі гэту навіну.

Карчагін усміхнуўся.

— Можа помніш маю жынку? Учора ў партыю прынялі. Яна расказала.

— А, Карчагіна, пасудніца? Дык гэта твая жынка? Ха, а я і не ведаў! — І, падумаўшы крыху, Вольмер пляснуў сабе рукой па ілбе. — Вось каго мы табе прышлем — Берсенева Льва. Лепшага таварыша не трэба. Вы па натурах нават падыходзіце. Атрымаецца нешта накшталт двух трансфарматараў высокай частаты. Я, разумееш ты, манцёрам быў некалі, адсюль у мяне слоўцы гэтыя, параўнанні такія. Ды Леў табе і радыё абладзіць, ён прафесар па справах радыё. Я, разумееш, у яго часта да двух гадзін ночы праседжваю з навушнікамі. Жонка нават у падазрэнне ўдарылася: дзе ты, стары чорт, па начах цягацца пачаў?

Карчагін, усміхаючыся, спытаў яго:

— А хто такі Берсенеў?

Вольмер, стаміўшыся ад бегання, сеў на крэсла і расказаў:

— Берсенеў у нас натарыус, але ён такі натарыус, як я балерына. Яшчэ нядаўна Леў быў вялікі работнік. У рэволюцыйным руху з дванаццатага года, у партыі з Кастрычніка. У грамадзянскую вайну калупаў у армейскім маштабе, рэўтрыбуналіў у другой коннай; са Жлобам па Каўказу прасваў белую вош. Пабыў і ў Царыцыне, і на паўднёвым, на Далёкім Усходзе заварочваў Вярхоўным ваенным судом рэспублікі. Сербануў гарачага да слёз. Зваліў туберкулёз хлопца. Ён з Далёкага Усходу — сюды. Тут, на Каўказе, быў старшынёй губсуда, нам. старшыні крайсуда. Лёгка разваліліся дарэшты. Цяпер загналі пад пагрозай крышкі сюды. Вось адкуль у нас такі незвычайны натарыус. Пасада гэта ціхая, ну, і дыхае. Тут яму паціхеньку ячэйку далі, потым увялі ў райком, палітшколу падсунулі, потым КК, ён бяззменны член усіх адказных камісій у забытых і каверзных справах. Апроч усяго гэтага, ён паляўнічы, потым палкі радыёаматар і хоць у яго аднаго лёгкага няма, але цяжка паверыць, што ён хворы. Пырскае ад яго энергіяй. Ён і памрэ, мусіць, дзе-небудзь на бягу з райкома ў суд.

Павел перапыніў яго рэзкім пытаннем:

— Чаму-ж вы так яго загрузілі? Ён у вас тут больш працуе, чым раней.

Вольмер скасіў на Карчагіна прыжмураныя вочы.

— Вось, табе дай гурток і яшчэ што-небудзь, і Леў пры выпадку скажа: «Што-ж вы яго перагружаеце?» А сам гаворыць: «Лепш год пражыць на гарачай рабоце, чым пяць гібець на больнічным становішчы». Берагчы людзей, відаць, зможам тады, як сацыялізм пабудуем.

— Гэта правільна. Я таксама галасую за год жыцця супроць пяці год гібення, але і тут мы часам злачынна шчодрыя на трату сіл. І ў гэтым, я цяпер зразумеў, не столькі гераічнасці, колькі стыхійнасці і безадказнасці. Я толькі цяпер стаў разумець, што не меў ніякага права так жорстка адносіцца да свайго здароўя. Вышла, што героікі ў гэтым няма. Можа я яшчэ пратрымаўся-б некалькі год, каб не гэтае спартанства. Адным словам, дзіцячая хвароба левізны — вось адна з асноўных небяспек для майго становішча.

«Вось гаворыць-жа, а пастаў яго на ногі — забудзецца пра ўсё на свеце, падумаў Вольмер, але змоўчаў.

Увечары другога дня да Паўла прышоў Леў. Рассталіся яны ў поўнач. Пайшоў Леў ад новага прыяцеля з такім пачуццём, быццам сустрэў брата, згубленага шмат гадоў назад.

Раніцой па даху лазілі людзі, умацоўвалі радыёмачту, а Леў мантажнічаў у кватэры, расказваючы цікавейшыя эпізоды свайго мінулага. Павел яго не бачыў, але з расказаў Таі ведаў, што Леў бландын са светлымі вачыма, стройны, парывісты ў рухах, значыць акурат такі, якім і ўяўляў яго сабе Павел з першых-жа хвілін знаёмства.

Падвечар запаліліся ў пакоі тры «мікро». Леў урачыста падаў Паўлу навушнікі. У эфіры панаваў хаос гукаў. Птушкі чылікалі партовыя «марзянкі», недзе (відаць, блізка на моры) паласаваў параходны «іскравік». У гэтым вораху шумаў і гукаў катушка варыёметра знайшла і прымчала спакойны і ўпэўнены голас:

— Слухайце, слухайце, гаворыць Масква...

Маленькі апарат лавіў на сваю антэну шэсцьдзесят станцый свету. Жыццё, ад якога Павел быў адкінуты, урывалася праз стальную мембрану, і ён адчуў яго магутны подых.

Убачыўшы, як загарэліся яго вочы, стомлены Берсенеў усміхнуўся.

* * *

Спяць у маленькім доме. Неспакойна нешта шэпча праз сон Тая. Позна прыходзіць яна дамоў, стомленая і перамерзлая. Мала бачыць яе Павел. Чым глыбей уваходзіць яна ў работу, тым радзей у яе вольныя вечары, і Паўлу ўспамінаюцца словы Берсенева:

«Калі ў большэвіка жонка — таварыш па партыі, яны рэдка бачаць адзін аднаго, тут два плюсы: не надакучаць адзін аднаму, і сварыцца няма калі».

Што-ж ён можа сказаць супроць гэтага? Гэтага трэба было чакаць. Былі дні, калі Тая аддавала яму ўсе свае вечары. Тады было больш цеплыні, больш пяшчотнасці. Але тады яна была толькі падругай, жонкай, цяпер-жа яна выхаванка і таварыш па партыі.

Ён разумеў, што чым больш будзе расці Тая, тым менш гадзін будзе аддадзена яму, і прымаў гэта, як належнае.

Павел атрымаў гурток.

У доме зноў стала шумна па вечарах. Гадзіны, што праводзіліся з моладдзю, былі для Паўла зарадкай бадзёрасці.

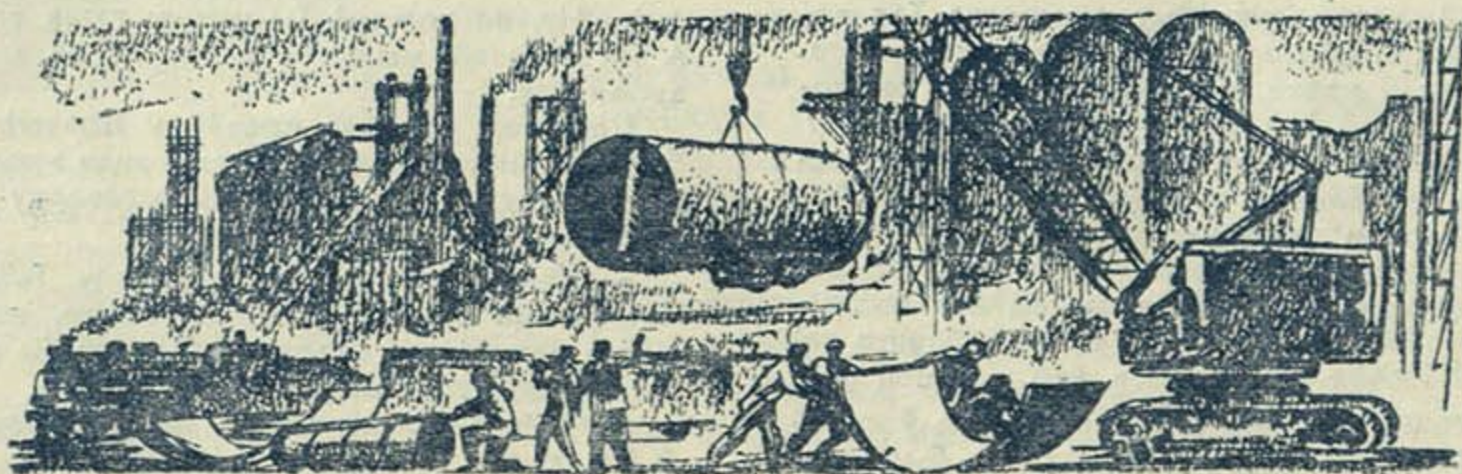
У астатні час маці ледзь адрывала яго ад навушнікаў, каб пакарміць.

Радыё давала яму тое, што адабрала слепата, магчымасць вучыцца, і ў гэтым не ведаўшым перашкод імкненні забываўся на пакутлівыя болі цела, якое працягвала гарэць, забываўся на пажар у вачах і на ўсё суровае няласкавае да яго жыццё.

Калі прамень антэны прынёс з Магнітабуду вестку аб слаўных учынках юнай братвы, што змяніла пад кімаўскім сцягам пакаленне Карчагіных, Павел быў глыбока шчаслівы.

Уяўлялася завіруха — раз'юшаная, як стая ваўчыц, уральскія лютыя маразы. Вые вецер, а ўначы занесены пургой атрад з другога пакалення комсамольцаў у пажары дугавых ліхтараў шкліць дахі гіганцкіх карпусоў, ратуючы ад снегу і холаду першыя ланцугі сусветнага камбіната. Мізэрнай здавалася лясная будоўля, на якой змагалася з завірухай першае пакаленне кіеўскай комсы. Вырасла краіна, выраслі і людзі.

А на Дняпры вада прарвала стальныя загарожы і хлынула, затапляючы машыны і людзей. І зноў комса кінулася насустрач стыхіі і пасля лютай двухдзённай схваткі без сну і адпачынку загнала стыхію назад за стальныя загарожы. У гэтай грандыёзнай барацьбе ішло новае пакаленне комсы. Сярод імён герояў Павел з радасцю пачуў роднае імя Ігната Панкратава.

НАРОДНАЯ АРТИСТКА

ЖЫЦЦЁ Вольгі Уладзіміраўны Галіны-Александроўскай неаддзельна ад савецкага тэатра. 33 гады на сцэне — гэта гады станаўлення і росквіту талента, вялікай і натхнёнай творчай працы, беззаветнага і высокароднага служэння савецкаму мастацтву, народу.

Творчы шлях актрысы цесна звязаны з гісторыяй староўшага і вядучага ў рэспубліцы тэатра імя Янкі Купалы, у якім яна працуе 28 год. У гэтым тэатры Вольгай Уладзіміраўнай створана шмат незабыўных вобразаў.

Асабліва любімы і блізкі яе сэрцу вобразы рускіх жанчын, гераічных жанчын нашых дзён. Як сапраўдны мастак, яна раскрывае ў іх лепшыя чалавечыя якасці — сілу волі і характэрнае душой, высокае пачуццё любові да Радзімы.

І ў далейшыя гады Вольгу Уладзіміраўну прыцягваюць вобразы жанчын, у якіх з найбольшай паўнатай і сілай раскрываюцца станаўчыя рысы. Ёю сыграны такія ролі, як маці Олега Кашава ў спектаклі «Маладая гвардыя» Фадзеева, сакратара райкома ў «Маскоўскім характары» Сафронава, Ганны Ліхтэ ў «Змове асуджаных» Вірты, жонкі кампазітара Гудовіча ў п'есе «З народа» Крапівы і г. д. Вярышны творчасці актрысы з'яўляецца створаны ёю за апошні час вобраз Мар'і Александроўны Ульянавай у спектаклі «Сям'я» Папова.

Накоплены багаты творчы вопыт мастацкіх абагульненняў знайшоў сваё ўвасабленне ў складаным і глыбокім па сваёй унутранай сіле вобразе маці найвялікшага ў свеце чалавека, правадыра і настаўніка — В. І. Леніна. У памяці чалавека, які глядзеў гэты спектакль, побач з вобразам юнага Леніна — незабыўны велічны вобраз жанчыны, высокай, стройнай, не старой, але ўжо пасівелай. Гэта маці, настаўнік і друг, чалавек вялікай унутранай прывабнасці і цеплыні, каласальнай волі і вытрымкі, маці вялікай дружнай сям'і.

Мар'я Александроўна ў выкананні Галіны — гэта не толькі маці. Гэта перш за ўсё чулы і спагадлівы друг, чалавек, які выходзіць дзяцей у лепшых традыцыях перадавых рускіх людзей, у духу сапраўднага гуманізму і любові да простага чалавека, да народа; нянавісці да чалавеканенавіснікаў, да ўсяго несправядлівага.

Многага яшчэ не разумеючы, не бачачы таго, што ўжо разумее і бачыць яе Валодзя, будучы не ў стане вызначыць шлях, якім павінны пайсці яе дзеці, але глыбока, матчыным сэрцам адчуваючы небяспеку на іх шляху, яна сваёй глыбокай верай у тую справу, за якую змагаюцца яе дзеці, дапамагае ім, натхняе на непрыміруемую барацьбу з ненавісным ладам царскай Расіі.

«Валодзя, я і гарую і палюхаюся таго, што цябе можа чакаць, і веру ў цябе, і люблюся табой, мой хлопчык», — пяшчотна і пранікнёна гаворыць яна сыну. Колькі душэўнай цеплыні і трылогіі за лёс Валодзі, якая сіла і непахісная вера маці гучыць у голасе, у поглядзе актрысы! Яна велічная і высокародная ў сваіх тактычных і смелых учынках. Глыбока перажываючы выключэнне сына з гімназіі, яна пагардліва адваргае парады «зычліўцаў» з гімназіі пайсці на кампраміс з начальствам, прымусіць сына напасіць прабачэння. Арышт староўшага сына Александра і дачкі Ані, а затым пакаранне смерцю Сашы не зламалі яе духоўнай перавагі. Яна смела кідае свой вызав царскай ахранцы, якая разлічвала ў сваіх крывавах замыслах скарыстаць слабасць і пяшчотнасць кахаючага матчына сэрца, гора маці, ставячы перад ёю на выбар — або дараванне жыцця дзецям цаной здрады або іх смерць. Яна засталася непахіснай у сваёй веры, яна выбрала... апошнія.

З асаблівай сілай і майстэрствам актрыса праводзіць сцэну спаткання з дачкой Аняй у турме. Толькі што даведаўшыся

аб пакаранні смерцю сына, Мар'я Александроўна на спатканні з дачкой знаходзіць у сабе сілу, каб затоіць гора. Яна з вялікім тактам праводзіць сваю ролю. Глядач бачыць і глыбока перажывае не толькі тое, што адбываецца на сцэне, але і тое, што напаўняе душу маці-грамадзяніна.

Сцэна спаткання ў турме з п'есы Папова «Сям'я». У ролі маці В. І. Леніна — В. У. Галіна-Александроўская, у ролі Ані — Р. Н. Кашэльнікава.

Актрыса з вялікай адказнасцю аднеслася да сябе, працуючы над гэтай ролю. Яна яшчэ раз перачытала літаратуру, звязаную з апісаннем жыцця сям'і Ульянавых, з вобразамі гераічных рускіх жанчын («Маці» М. Горкага, «Дзекабрысты» Некрасава і інш.).

Валодаючы ўсебаковымі талентамі, Вольга Уладзіміраўна з нязменным поспехам выступае і ў спектаклях, пастаўленых па класічных творах. Неўміручая драматургія Чэхава, Талстога, Горкага, Остроўскага знайшла ў ёй аднаго з лепшых увасабляльнікаў жаночых вобразаў. Ёю сыграны і шмат ролей у класічных п'есах заходнееўрапейскай драматургіі.

Актрысу любіць наш савецкі глядач за тое, што створаныя ёю вобразы — праўдзівыя, блізкія і зразумелыя, што разам з імі на сцэну прыходзіць само жыццё. За выдатныя заслугі ў развіцці беларускага савецкага мастацтва ўрад узнагародзіў Вольгу Уладзіміраўну ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга і ордэнам «Знак Почёта», а таксама прысвоіў ёй ганаровае званне народнай артысткі рэспублікі.

Работа Вольгі Уладзіміраўны не абмяжоўваецца сцэнай. Як педагог-тэатразнаўца, яна шмат год аддае выхаванню актёрскай моладзі, прымае самы непасрэдны ўдзел у рэжысёрскай дзейнасці. Вольга Уладзіміраўна Галіна-Александроўская — актыўны грамадскі дзеяч. Два разы яна выбіраецца дэпутатам: спачатку Сталінскага, затым Ленінскага раённых Саветаў дэпутатаў працоўных гор. Мінска, актыўна ўдзельнічае ў рабоце культурна-асветнай пастаяннай камісіі. Яна дапамагае гурткам мастацкай самадзейнасці.

Народная артыстка! Якое званне можа быць больш ганаровым і значным у жыцці актёра? У гэтых кароткіх словах выказана самае дарагое: талент актрысы, яе творчае майстэрства прызнаны народам і служаць народу.

М. ВАГАНОВА.

Н. ПАШКЕВИЧ

МІТЫНГ У ГУМНЕ

(АПАВЯДАЊНЕ)

Мал. Ю. Пучынскага

— СТО-О-ОЙ! — пераадольваючы густы і цягучы гул мала-тарні, разнеслася па гумну і вырвалася цераз вароты.

Машына лёгка загрузацела, фыркнула раз-другі, у апошні раз уздрыганулася ўсім корпусам і сціхла. Дзядзька Тарас з спрытнасцю юнака саскочыў з падмосткаў, звыклым рухам рукі змахнуў з галавы шапку, ударыў ёю некалькі разоў аб калена, вытрасаючы пыл, і ўзяўся за капшук.

— Адбо-о-ой! — прыбавіў ён да ранейшага «стой». — Перакурум, жанчынкі, са мною, а мужчыны хай жніўную спячюць.

— Вы заўсёды, дзядзька Тарас, навыварат, — засмяялася адграбальшчыца Люся Лушчынская, ссоўваючы намалочанае збожжа да агульнай кучы.

— А ў яго, мабыць, і сэрца навыварат тырчыць у грудзях, — з віламі на плячах падыйшла, занёсшы апошні пласт саломы, Марына Антонаўна, высокая, у гадах, кабедзіна.

Яе словы выклікалі агульны смех малацьбітоў, і дзядзька Тарас, які было падрыхтаваў яшчэ некалькі жартаў па адрасу жанчын, вымушан быў выйсці з поля бою быццам з-за таго, што ў гумне курыць забараняецца. Як ні востры ён быў на язык, які ні майстар на кругленькае слоўца, аднак у прысутнасці Марыны Антонаўны праяўляць свой талент не адважваўся. Ведаў, што ў перапалцы з ёю нічога, акрамя пройгрышу, не атрымаеш.

— Ты вось лепш скажы, — дагнаў яго голас Марыны Антонаўны, — чаму так часта перакуры свае наладжваеш, вельмі малыя гонкі робіш?

Дзядзька Тарас павярнуўся і самым што ні ёсць мірным тонам заўважыў:

— Не для перакуру малыя гонкі раблю, дарагая Марына Антонаўна, а дзеля коней. Паглядзі, як стаміліся, — і накіраваўся да прывода, дзе тры паркі коней прагна ўпляталі свежую, зялёную віку, лупцючы хвастамі дакучлівых аваднёў.

Гладкія конскія спіны блішчэлі на сонцы. Марына Антонаўна падыйшла да аднаго, паляскала далонню па тлустым успацелым карку і падумала, падграбаючы нагою віку да морды каня:

«Спраўныя... Але хапае ім зараз. Праўду кажа Тарас. То ў малатарню, то ў калёсы, то ў плуг — ой, хапае...»

— Змарыліся, гаворыш? — данеслася ззаду.

— А-а, гэта ты? — здзівілася Марына Антонаўна нечаканаму паяўленню старшыні калгаса. — А ты-ж у раён сёння збіраўся.

— З'ездзіў ужо, справіўся.

Тым часам малацьбіты дружна абступілі старшыню, чакаючы, што ён скажа. Усе ведалі, чаго ён ездзіў у раённы цэнтр: выклікалі на паседжанне райвыканкома, дзе ішла гутарка аб датэрміновым выкананні плана збожжанарыхтовак. У апошні час калгас адстаў ад графіка. Пачалася сяўба азімых, якая адабрала значную частку сіл, занятых на ўборцы збожжа, малацьбе і адвозцы хлеба дзяржаве. А потым — калгас яшчэ зусім малады, толькі год, як арганізаваўся, і многа чаго трэба спраўляць, акрамя палявых работ.

Андрэй Данілавіч, старшыня, не можа жыць сённяшнім днём. Не за гарамі зіма, трэба падцягнуцца з будаўніцтвам жывёлагадоўчых памяшканняў, дык некалькі падвод прыйшлося напастаянна адкамандыраваць у распараджэнне цясларскай брыгады. Ды ці мала пільных, неадкладных работ у такой вялікай гаспадарцы! Вось графік і расклеіўся, хоць усе лепшыя сілы былі пакінуты на ўборцы і збожжанарыхтоўках.

— Ну, што? — запытліва ўставілася Марына Антонаўна сваймі прыжмуранымі вачыма ў твар старшыні. — Усыпалі, кажаш, на выкананне?

— Хапіла, — крыва ўсміхнуўся старшыня. — Сем колераў вяселькі на твары змянілася... За ўраджай пахвалілі, а за нарыхтоўкі — як належыць узгрэлі...

Малацьбіты напружана маўчалі. Толькі Домна Садоўская, якая, прымасціўшыся на дышле прывода, палуднавала, кінула абыякавым голасам:

— Спачуваем ад душы, старшыня!

Марына Антонаўна адвяла рукой заступаўшага Домну дзядзьку Тараса, падыйшла да жанчыны і ва ўпор спытала:

— Гэта каму-ж ты так шчыра спачуваеш, даражэнькая?

Востры васкаваты твар Домны перакасіўся ў штучнай усмешцы. Не вытрымліваючы пранізлівага позірку Марыны Антонаўны, Домна бязмэтна заварушыла рукамі, то папраўляючы хусцінку на галаве, то страсаючы хлебныя крошкі з прыполу.

— Андрэю Данілавічу спачуваеш? — не дачакаўшыся адказу, перапытала Марына Антонаўна. — А ты, а я, а ўсе мы не маем дачынення да таго, за што саромілі старшыню? Няўдала жартуеш, суседка... Нас усіх, таварышы, ганьбілі сёння ў райвыканкоме за дрэнную работу, — павярнулася яна да малацьбітоў.

Голас яе крыху дрыжэў, выдаючы стрыманае хваляванне.

— А я, напрыклад, таварышы, не магу вас вінаваціць, — запярэчыў старшыня. — Працуеце да сёмага поту і так... Ды збожжа-ж намалочанае ў нас ёсць. А вось цягла нехапае.

Глядзіце, якая нагрузка на коней. І так добра, што на сяўбе больш палавіны работы трактарам робіцца, ды на жніве камбайн добра дапамагае.

— Вось і я так кажу, — выступіў уперад дзядзька Тарас, з апаскай пазіраючы ў бок Марыны Антонаўны.

Аднак Марына Антонаўна на гэты раз змоўчала. Яна глыбока задумалася, міжвольна прыслухоўваючыся, як сакавітыя сцяблінкі травы хрумсцяць на зубах гнядога і буланага.

Што там далей раскадваў старшыня, да свядомасці яе не даходзіла. Непакойна адно — дзе знайсці выйсце, як выратаваць гонар калгаса? Першы год агульнай сям'ёй... Радасная калектыўная праца... І гэтая радасць хмурнее... Далі слова дзяржаве, правадыру, дык хіба-ж можна не стрымаць?

Успомнілася нарада жанчын-актывістак перад пачаткам уборкі ў раёне. З трыбуны гэтай нарады яна, старшыня сходу жанчын-дэлегатак вёскі Падбярэззе, заявіла тады ад імя жанчын калгаса «Чырвоны Кастрычнік», што дзяржаўны план збожжанарыхтовак яны выканаюць за дванаццаць дзён. Мінула шэсць дзён, а і ў палавіну яшчэ не ўбіліся. Выходзіць, што «Перамога» выйграе спаборніцтва, бо днямі адвезе ўжо апошнія тоны. Праўда, у іх свая аўтамашына... Але-ж хто вінаваты, што аўтамашыны няма ў «Чырвоным Кастрычніку»? «Дарэчы, старшыня аднойчы казаў, што быццам і нашаму калгасу меліся яе занарадзіць, — успомніла Марына Антонаўна. — Эх, як-бы яна дапамагла нам цяпер, у гэтую хвіліну... Як справа пайшла-б — і «Перамогу» дагналі-б, бо хлеб намалочаны ёсць...».

Ад апошняй думкі стала цяплей на душы. Але дзядзька Тарас раптам гукнуў:

— Па ко-о-нях!

Да Марыны Антонаўны вярнуліся ранейшыя неспакойныя думы.

Малацьбіты займалі свае месцы. Паганятыя папраўлялі хамуты, падграбалі недаедзеную рэшту вікі. Марына Антонаўна дагнала старшыню, які накіраваўся было ў поле, адкуль звозілі збажыну, і запытала:

— А памятаеш, Андрэй Данілавіч, як ты аднойчы сказаў, што нам меліся вызначыць аўтамашыну?

Старшыня раскаваў Марыне, што сёння ў раёне і пра гэта гаворка была. Машына сапраўды занараджана. Яе нават можна было-б і атрымаць. Але ў банку на рахунку калгаса грошай хапае толькі на палавіну машыны.

— Меў надзею на аднаго старога партызанскага сябра, старшыню калгаса «Чырвоная зара». Заехаў да яго па дарозе — не пашанцавала: электрастанцыю будуюць, турбіну купілі і самі без грошай засталіся. Вось і мы, Марына Антонаўна, крыху пралічыліся. Не трэба было спяшацца купляць быка-вытворніка... А на клуб колькі ўгрозалі, а на кавальскае абсталяванне! І ўсё разам хочацца. Але і Масква адным махам не будавалася. Вось і выслізнула машына з рук... На тое лета ўжо...

Марыне не спадабаўся тон старшыні. Вельмі ўжо спакойна гаворыць: «На тое лета...». А калі зараз патрэбна?

Несучы на вілах пласт саломы, Марына Антонаўна з трывогай думала: «Няўжо нічога нельга зрабіць? Быць не можа. Не такі час. Калектывам усё можна зрабіць. Гэта не тое, што аднаасобна...».

І ўспомніўся ёй жахлівы час жыцця пры панах, калі бацька хацеў прыдбаць такога-сякага каня, каб стаць на ногі. Пяць гадоў ліў пот на кулацкім полі, думаў збіць капейку, ды так і памёр, бедны, лічачыся ў гмінных спісах бясконным гаспадаром.

У наступны перапынак Марына Антонаўна падыйшла да дзядзькі Тараса, адвела яго ўбок, і яны, на здзіўленне малацьбітам, даволі доўга і шчыра аб нечым гутарылі.

А калі прайшла апошняя гонка дзённай змены і грукат малатарні заціх, дзядзька Тарас крыкнуў на ўсё гудно:

— Дарагія малацьбіты! Прашу не разыходзіцца! Зараз адбудзецца, так сказаць, невялічкі мітынг. Не хвалюйцеся і не прыхарошвайцеся — з раёна ніхто не прыехаў. Мітынг правядзе наша шанюная Марына Антонаўна, старшыня дэлегатаў схода.

Па гумну прабега абышлі гоман. Малацьбіты згуртаваліся каля малатарні. Марына Антонаўна, хвалючыся, некаторы час маўчала, падбіраючы думкі і словы.

— Ніякі не мітынг. Ён заўсёды што-небудзь выдумае, гэты няўдалы жартаўнік, — і, махнуўшы рукою ў бок дзядзькі Тараса, працягвала: — Вы чулі, людзі, што старшыня наконт аўтамашыны сказаў?

— Чулі, як-жа!

— Непрыемная навіна! — данеслася ў адказ.

— А што вы на гэта скажаце? — абвела Марына Антонаўна ўсіх дапытлівым позіркам.

— Што тут скажаш? — выгукнуў хтосьці. — Машына дзідэрэ-зу патрэбна. Няхай кароў прадаюць, а машыну купляюць.

Марына Антонаўна павярнулася ў бок гэтага голасу і сурова адказала:

— Раіце рукаў адрэзаць і каўнер залатаць? Не справу гаворыць!

Жанчыны, якія стаялі наперадзе, падтрымалі Марыну Антонаўну кіўкамі галавы, а Люся Лушчынская цвёрда прамовіла:

— Хоць-бы праўленне і хацела гэта зрабіць, дык мы не дадзім. Сход — гаспадар калгаса, а не адзін хто-небудзь — так у статуце запісана.

— Правільна! — падтрымала яе Марына Антонаўна і звярнулася да дзядзькі Тараса: — А ты што скажаш, дзядзька Тарас?

Дзядзька Тарас павольна адкашляўся, каб голас быў чысцей і гучней, расправіў вусы, зняў шапку, быццам выступаў на сапраўдным вялікім мітынг, і паважна пачаў:

— Я, людзі добрыя, вось што скажу. Машына калгасу патрэбна, кожнаму ясна. Так сказаць, уся палітычная абстаноўка дыктуе гэту неабходнасць. У краіне — спаборніцтва, кожны калгас хоча як мага хутчэй з дзяржавай па хлеб разлічыцца. Мы першы раз у сваім жыцці такой дружнай агульнай сям'ёй вядзем разлікі з роднай дзяржавай. І хіба-ж можна адставаць ад другіх? А была-б машына!.. Ды гэта-ж, ведаеце, — такая рэч, што не толькі на адвозцы збожжа патрэбна, а і на малацьбе, і на вывазцы лесу, і туды, і сюды з ёй можна... А там, глядзіш, як управімся з пільнай работай ды ажэнім каго, то можна будзе ўсё вяселле на яе пасадзіць, — тут дзядзька Тарас неўзаметку зірнуў на Марыну Антонаўну. Тая ўсміхнулася разам з усімі. Гэта надало прамойцу адвагі, і голас яго ўзмацнеў: — Так што, даражэнькія таварышы і таварышкі, справа ясная. І давайце мы гэтую справу сёлета зробім і не станем налета адкладваць. Я думаю, што ў нас знойдзецца рэштка патрэбных на выкуп машыны грошай, пазычым яе калгасу, а да зімы ён разбагацее і разлічыцца з намі...

Марына Антонаўна імкнулася разгадаць, што ў гэты час гавораць твары людзей. Малюнак здаўся ёй несучышальным. Толькі на дзявочым твары Люсі Лушчынскай свяцілася гатоўнасць рашуча падтрымаць прапанову. Ганна занята была нейкімі пабочнымі думкамі, позірк Куліны — абыякавы, Дар'я —

як звычайна, вочы сабе пад ногі. Няўжо Марыну Антонаўну падвялі яе спадзяванні?

— У мяне на рахунку, які вядзе, канешне, мая Рыпіна Тарэнтаўна, — працягваў тымчасам дзядзька Тарас, — лічыцца шэсцьсот рублёў. Я пераводжу трыста на калгасны рахунак. Трыста просіць пазычыць Марына Антонаўна. Збірала мая Рыпіна, каб ложка нікеляваны справіць, але я ўгавару паспаць пакуль што на старым. Пусцім грошы на рупнейшае.

Тады сваё слова сказала Люся. За ёй Ганна, за Ганнай Матруна, а потым загаварылі ўсе разам. Зайшоў-бы хто ў гэты час у гумно, не зразумеў-бы ні кропелькі, аб чым так хвалююцца людзі. Розныя галасы перапляліся, пераблыталіся. Але Марына Антонаўна выразна і акрэслена ўспрымала кожны асобна, і сэрца яе напаўнялася трапяткой радасцю.

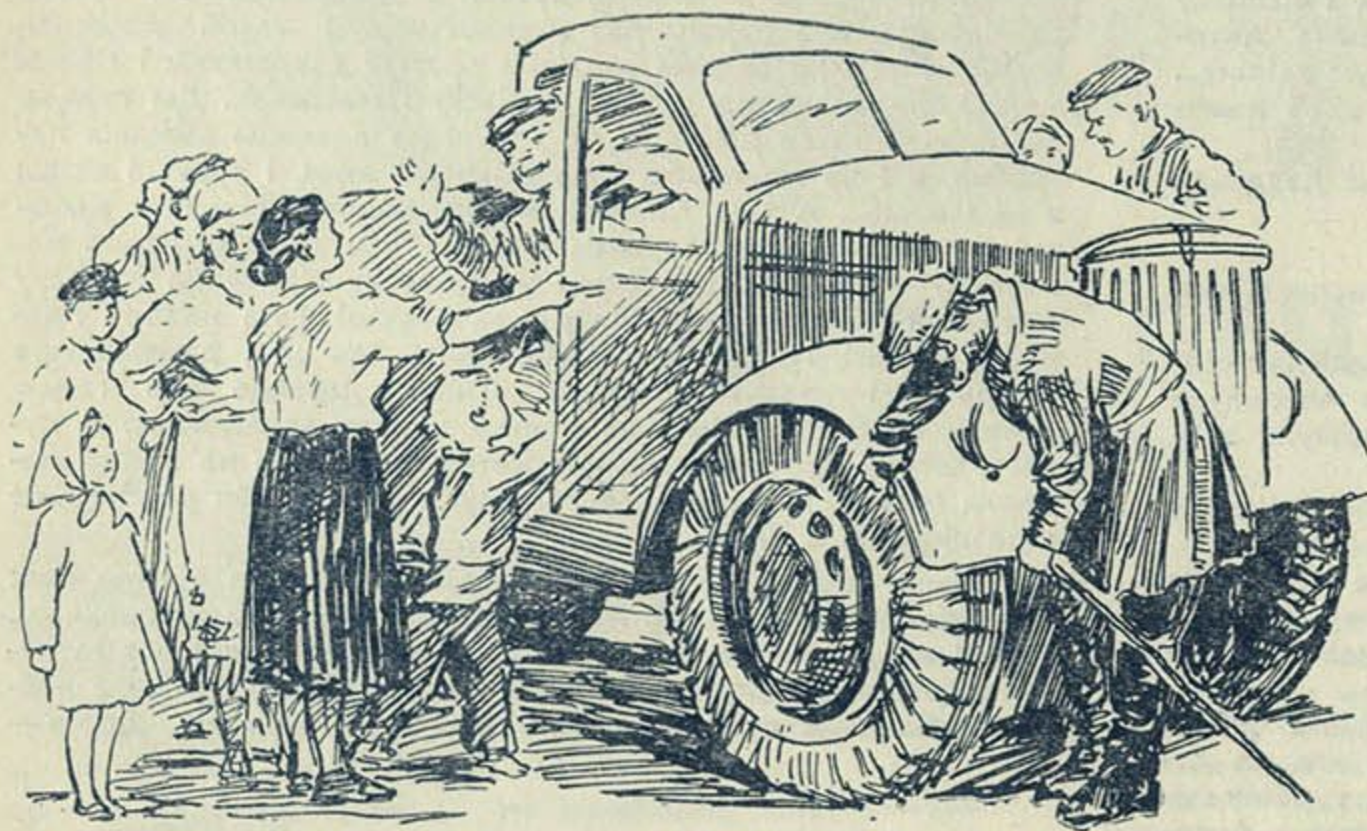
«Толькі штосьці не чуваць Домны», — падумала яна.

А тая стаяла ўбаку, абапёршыся на граблі, і моўчкі глядзела на ўвесь гэты малюнак. Марына Антонаўна падышла да яе.

— А ты чаго маўчыш, суседка?

— А што мне гаварыць?

— Значыць, маўчанне — знак згоды?

— Гэта ў выпадку, калі сватаюць... А ў мяне няма чаго даваць.

— Як няма? — здзівілася Ганна — Табе-ж надоечы сын з Мінска чатыры сотні прыслаў.

— А табе што за справа да таго, колькі мне, хто і адкуль прысылае? — задзірыста адсекла Домна і, павярнуўшыся, выйшла за вароты.

Жанчыны праводзілі яе воклічамі абурэння.

— Не трэба, таварышы! — падняла руку Марына Антонаўна. — Абыйдземся і без яе. Усёроўна аўтамашына будзе на чатырох колах!

Пра мітынг у гумне ўмомант даведаўся ўвесь калгас. Вечарам, калі калгаснікі ўправіліся па гаспадарцы, каля новага клуба сабраўся сход.

А назаўтра ледзь золак старшыня, рахункавод і Алесь Дастанка — калгасны «шафёр запаса», як ён, не маючы работы па спецыяльнасці, сам сябе называў, накіраваліся ў раённы цэнтр.

Можна сабе ўявіць, што тварылася ў гэты дзень у калгасе. Людзі, адрываючыся на хвіліну ад работы, выходзілі на дарогу, на ўзгоркі і ўглядаліся ў пацягнутую смугой далачыню, на гасцінец, які вёў у раённы цэнтр.

— Бачыш — пыл слупом? Едуць!

— Дзе табе едуць. Гэта фурманка. Ад машыны не гэткі слуп пылу. Яна, брат, як развіхурыць — пад самае неба!

Цэлы дзень глядзелі і не ўгледзелі. Алесь, свавольнік, знарок паехаў не гасцінцам, а прасёлкамі, нацянькі і нырнуў у вёску з лагчыны раптоўна.

І ўсёроўна — не справілася машына спыніцца на калгасным двары, як яе атакавалі з усіх бакоў. Адзін мацаў бліскучы паліраваны капот, другі — радыатар, трэці па-гаспадарску абстукваў ботам скаты, прабуючы «ці хапае духу».

— Свая аўтамашына!

Старшыня, узрушаны, радасны, вылез з кабіны.

— Першым чынам, таварышы, — прапанаваў ён, — давайце пракоцім, абновім машыну ўсім калектывам! Алесь! З вецяром каб — разумееш?

— Марыну Антонаўну ў кабіну! — панеслася з усіх бакоў.

— Ой не, родныя, — замахала рукамі Марына Антонаўна, — дзякую, мне там цесна, я лепш наверху.

Раптам яна адчула, што хтосьці асцярожна тузае яе за рукаў. Павярнулася — Домна. І, здаецца, у яе вачах слёзы. Чаго-б гэта? А-а-а, яна-ж адхінулася ўчора ад усіх...

— Марына Антонаўна, — моцна хвалючыся, прамовіла Домна. — Я тады па несвя-

домасці. Вось грошы прынесла, — паказала яна завязаныя ў рагу хусцінкі паперкі. — Ты даруй мне, прабач...

Загуў матор. Машына ірванулася і, праймаўшыся па калгаснай вуліцы, выскочыла на гасцінец.

— Марына! Запывай! — гукнуў нехта весела.

— Не магу, — упершыню адмовілася ад песні Марына Антонаўна. — Голас згубіла ад радасці...

ЯРКАЕ ПРАЯЎЛЕННЕ СОВЕЦКАГА ПАТРЫЯТЫЗМА

У ДНІ падрыхтоўкі да святкавання 15-годдзя Сталінскай Канстытуцыі рэдакцыя атрымала ад работніц і калгасніц дзесяткі пісем. Гэта — невялікія апавяданні аб жыцці і рабоце, але за кожным пісьмом відаць справы савецкага чалавека, які гарача любіць сваю Радзіму, змагаецца за яе магутнасць і працвітанне.

«Я шырока карыстаюся ўсімі правамі вялікай Сталінскай Канстытуцыі, — піша Е. Кончыц — работніца Новабеліцкага завода «Ізапліт». — Асноўная мая работа пачалася ў час вайны. Як хатняя гаспадыня я не мела тады ніякай спецыяльнасці. Але, прыступіўшы да аднаўлення завода, я адразу адчула кляпатлівыя адносіны. Мне дапамаглі атрымаць спачатку спе-

цыяльнасць сетачніка, а затым дэфектаршчыка, якія раней лічыліся выключна мужчынскімі. За сваю працу я атрымліваю столькі-ж, колькі мужчына. У мінулым годзе Міністэрства ўзнагародзіла мяне значком выдатніка лясной прамысловасці.

Штогод я маю матчымасць праводзіць свой водпуск у доме адпачынку.

Калі ўрачы прадпісалі мне курортнае лячэнне, то заводскі камітэт дастаў пуцёўку, а дырэкцыя дапамагла матэрыяльна. Такім чынам я змагла падлячыцца. Работніцы капіталістычных краін не могуць і марыць аб курортным лячэнні».

Аб радасці вольнай творчай працы ў савецкай краіне піша ў рэдакцыю М. Асколіна — работніца Магілёўскага

лакамабільнага завода. У 1949 годзе яна скончыла пры заводзе рамесніцкае вучылішча.

«Я ўвесь час марыла аб тым, каб стаць да станка і прымяніць свае веды, набытыя ў час вучобы, — піша яна. — Мне хацелася ў дасканаласці авалодаць вытворчасцю, рацыяналізаваць яе, даць больш прадукцыі, знізіць сабекошт, каб яшчэ мацней стала наша краіна. На рэвальверным станку я вырабляю дэталі для сельскагаспадарчых машын. Я ўдасканаліла тэхналогію вытворчасці, скараціла час вырабу дэталей за кошт падбору інструмента, павялічыла рэжымы рэзання. З 1949 года не было выпадку, каб майстар аддзела тэхнічнага кантролю забракаваў зробленую мною дэталю».

Гэта простая савецкая дзяўчына шчасце і сэнс жыцця бачыць у натхнёнай творчай працы. Яна ганарыцца званнем лепшай рэвальвершчыцы завода, як і тым, што заводу прысуджаны пераходны Чырвоны сцяг.

Работнікі прамысловасці нашай рэспублікі ў пісьме да тварца Канстытуцыі — вялікага Сталіна — абавязаліся датэрмінова выканаць гадавы план. Аб вялікім патрыятычным уздыме сярод рабочых віцебскай фабрыкі «КІМ» расказвае А. Фаміна. За кастрычнік яна выканала план на 192 проц. і эканоміла пражы на 188 руб. Такіх-жа поспехаў дабіліся Слонава, Матвеева, Шарай і іншыя работніцы цэха.

Усё шырэй і шырэй разгортваецца барацьба за калектыўную стаханаўскую працу, за зніжэнне сабекошту прадукцыі.

«У нашым цэху няма такога рабочага, які не выконваў бы норм выпрацоўкі», — піша дэпутат Вярхоўнага Савета БССР Ф. Красноўская з Віцебскага дыванова-плюшавага камбіната. — За кошт зніжэння ўтараў мы эканомілі ў верасні 46 тысяч, а ў кастрычніку 48 тысяч рублёў. Не раз цэху прысуджаўся пераходны Чырвоны сцяг».

Пад кіраўніцтвам камуністычнай

партыі вялікія змены адбываюцца і ў калгаснай вёсцы. Аб эканамічным і культурным росце сяла расказваюць у пісьмах многія калгасніцы.

Далёка за межамі свайго раёна славіцца калгас імя БВА (Любанскі раён Бабруйскай вобласці). З кожным днём расце грамадская гаспадарка і добрабыт калгаснікаў. «Хоць сёлета стаяла засушлівае надвор'е, мы сабралі добры ўраджай збожжа», — піша Д. Хоцька. — Пабудавалі цагляны цялятнік, свірангараж. У нас свая электрастанцыя, радыёвузел. На кожны працадзень атрымалі мы сёлета па 3,5 кг збожжа, па 3 кг бульбы, па 6 кг кармоў для жывёлы і па 1 рублю грашыма».

За 10 месяцаў тав. Хоцька выпрацавала 450 працадзён.

Сумленная праца савецкіх людзей карыстаецца ў нашай краіне заслужанай славай. За высокі ўраджай карэнняў кок-сагыз у звенявая калгаса «Маяк соцыялізма» Рудзенскага раёна В. Буцэвіч у мінулым годзе была ўдасцёна высокага звання Героя Соцыялістычнай Працы. Члены яе звяна А. Шэлег, В. Міткевіч, Н. Анейчык, А. Пятровіч і іншыя былі ўзнагароджаны ордэнамі і медалямі Савецкага Саюза. Натхнёнае высокімі ўрадавымі ўзнагародамі, звяно ў гэтым годзе пра-

цавала яшчэ лепш: не ўпусціла тэрмінаў ранняй сяўбы, старанна даглядала псеўвы, старалася ўсімі мерамі захаваць вільгаць, моцна трымалася правіл агратэхнікі.

«Самаадданая праца каучукаводаў, — піша В. Буцэвіч, — дала добрыя вынікі. Звяно сабрала 126 кг насення, што ў два з паловай раза перавышае план. Але мы не спынімся на дасягнутым. Зімовы час скарыстаем для павышэння агратэхнічных ведаў, каб дабіцца яшчэ лепшага ўраджаю».

Аб самаадданай барацьбе за добры ўраджай піша брыгадзір калгаса імя Гастэла Сenniцкага сельсавета Мінскага раёна А. Герасімовіч.

«Па ўраджайнасці збожжа і гародных культур мы маем вялікія дасягненні. У мінулым годзе азімай пшаніцы сабралі 14 ц з гектара, сёлета — 19,5 ц. Капусты ў мінулым годзе сабралі 180 ц, сёлета — 240. Нашы калгасніцы працуюць вельмі старанна. М. Крышановіч, В. Мясцёўская, Н. Герасімовіч за восем месяцаў выпрацавалі амаль па 300 працадзён. Мы ўсё багачеем: на кожны працадзень атрымалі па 3 кг збожжа, па 6 кг бульбы і па 5 рублёў грашыма».

Савецкія людзі будуць шчаслівае мірнае жыццё. Яны добра разумеюць, што стаханаўская праца ўмацоўвае справу міру.

«Мне ўсяго 19 год, — піша В. Печур, работніца Мінскага аўтазавода. — Я хачу быць добрай спецыялісткай. Мне вельмі дапамагае старшы майстар тав. Фаставец. Працую на 6 станках. Усе іх вывучыла і перавыконваю норму. Кожны процант выпрацоўкі звыш плана ўмацоўвае справу міру.

Мір — усяму свету!»

І, нібы прадаўжаючы думку маладой стаханаўкі, работніца аўтазавода камуністка В. Хмяльніцкая піша:

«Мы шчаслівыя, што працуем на карысць Радзімы. Хіба можна не радавацца, калі пасля ўпартай працы ў нас ёсць магчымасць культурна адпачыць, набываць у кіно, клубе, тэатры. Усё гэта стварыла для нас партыя і ўрад. Я штотод бываю ў доме адпачынку. Буду працаваць яшчэ лепш на карысць міру, бо мір — наша радасць».

Лепшыя прадстаўнікі чалавечтва спрадвеку марылі аб вольнай творчай працы, як аб крыніцы натхнення і шчасця. Гэтую мару ажыццявілі пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі савецкія людзі, вызваленыя Вялікай Кастрычніцкай соцыялістычнай рэвалюцыяй ад ярма капіталістычнай эксплуатацыі і стаўшыя гаспадарамі свайго жыцця. Іх самаадданая праца — яркае прааяўленне савецкага патрыятызма.

Герой Соцыялістычнай Працы Ванда Буцэвіч за ўборкай кок-сагыз
Фото І. Шышко.

Малая парасткі

Алена ВАСІЛЕВІЧ

«ЦЯЖКОЕ» ДЗІЦЯ

ЧАТЫРОХГАДОВЫ Шурык гарэзліва зірнуў на выхавальніцу велізарнымі агатавымі вочкамі і спакойна заявіў, нібы зрабіў адкрыццё:

— А я есці не пайду!

Заява Шурыка не была «адкрыццём». Шмат наслухалася Ганна Уладзіміраўна падобных заяў за час работы ў дзіцячых садах.

— А што ты будзеш рабіць?

Заняткаў, вядома, прыдумаць можна нямала: з пластэліну даляць вагон, над якім працаваў і не паспеў скончыць Віця Тарошка, у кутку пакінуў ляжаў пакінуты на час абеду канструктар, можна заняцца кубікамі або пабудаваць гараж...

— Дык што-ж ты рабіць рашыў, Шурык, адзін? — паўтарыла сваё пытанне Ганна Уладзіміраўна, чакаючы, што-ж «вынайдзе» навічок?

І навічок, пагасіўшы ў вачах гарэзлівыя агеньчыкі, даволі сумна наведзіў:

— Я не ўмею хадзіць за стол. Мяне мама носіць.

Пошукі «ключыка» прадаўжаліся.

— А можа твае ножкі проста гультаі? І ад іх могуць заразіцца працавітасць ножкі другіх. Тады ты, Шурык, сапраўды пасядзі пакуль што адзін, а ўсе астатнія дзеці няхай пайдучь, а то яшчэ іхнія ногі не стануць хадзіць да стала. А дзеці нашага сада лянiвых не любяць. У нас ва ўсіх ногі жвавyy, быстрыя... Ежце, дзеткі, ежце. У нас сёння усе стаханаўцы. Працавалі добра і ядучь дружна.

— Ганна Уладзіміраўна, я зрабіў паравоз з пластэліну і першае ўжо з'еў. Я стаханавец, Ганна Уладзіміраўна? — з захапленнем звяртаецца да выхавальніцы чатырохгадовы Алёк.

— А я праспявала песню пра ёлачку і таксама суп з'ела. Яшчэ і дабаўкі папрашу...

— Ты таксама маладзец, Лялечка, — паглядзіла выхавальніца самую маленькую дзяўчынку з чырвоным бантам у светлых валосіках.

Не, чалавеку-энтузіясту, якім быў Шурык, сядзець з лянiвымі нагамі на адным месцы і нічога не рабіць было сумна. І Шурык, пераадольваючы ўласную слабасць, раптам устаў і накіраваўся да століка, дзе пуставала толькі яго крэсла.

Нібы нічога не здарылася, Ганна Уладзіміраўна падсунула да яго талерку бліжэй і весела сказала:

— А я ведаю, Шурык абгоніць тых, хто ў ядзе адстае: у яго папа — стаханавец на заводзе.

— Не, мой папа ваенны. Мая цёця стаханаўка!

Шурык ужо 5 месяцаў у дзіцячым садзе. І не пазнаць зараз хлопчыка. «Лянiвыя» ножкі не ведаюць цяпер стомы. Энтузіяст-Шурык добра есць, без прымусу і застрашвання. Як і большасць дзяцей, дадому ідзе з неахвотай. Расказваючы дома бацьку і маці аб сваіх цікавых справах, перасыпае іх успамінамі аб Ганне Уладзіміраўне, якая ўсё ведае так, як ніхто, мусіць, на свеце.

Так паступова на глебе любові і дружбы з выхавальнікамі непрыкметна знікаюць «цяжкія» дзеці і прыходзяць на змену ім моцныя цела і духам, цікаўныя і жвавyyя савецкія малышы.

«ЧАС У ДЗЕТСАД!»

Развітанне з домам для Лоры Лук'янавай было вялікім горам. Дома дзяўчынку акружалі толькі дарослыя. Прыходзячы з работы, кожны лічыў сваім абавязкам прылашчыць дзяўчынку, прынесці ёй падарунак. Лорачка хадзіла, што называецца, «на руках»...

У садку, напэўна, не будзе да каго забрацца на калені, не будзе на ёй «праехаць» конна...

І, заліваючыся горкімі слязмі, дзяўчынка кожны раз упрошвала маці:

— Мамачка, ты сядзі дамоў толькі на хвілінку, а потым вярніся, забяры мяне назад...

Дзяўчынка цуралася сябровак, адмаўлялася ад цацак і гульняў...

Ішлі дні. Аднойчы выхавальніца прапанавала дзецям маляваць на вольную тэму. Узяўшы карабок рознакаляровых алоўкаў, уселася ў куточку і Лора. Малявала яна не спяшаючы і нібы нешта ўспамінаючы. Калі выхавальніца падышла да дзяўчынкі, тая прыкрыла малюнак рукой, але на гэты раз вочы яе глядзелі не ўпарты, а сарамліва.

— Ды ты-ж зусім маладзец, Лорачка. Глядзі, якая ў цябе лісіца добрая атрымалася... — пахваліла дзяўчынку Ганна Уладзіміраўна.

— Не, нядобрая, — горача запратэставала Лора. — Яна пеўніка ўкрала з хаткі. Я вось толькі ката не магу намаляваць. Ён-жа па дрывы пайшоў...

Выхавальніца заахвоціла дзяўчынку, і яна жвава, з захапленнем расказала дзецям казку пра Лісу, Пеўня і Ката.

У Лоры схільнасць да малявання. Яна заўсёды ўносіць у малюнак нешта сваё.

У дзіцячым садзе № 10 Мінскай чыгункі Ляля Школьнікава, Лора Лук'янава, Таня Клячкоўская за гульнёй.

Фото К. Якубовіча

Быць ініцыятыўнай у кожнай справе — вось рыса, якая ўсё выразней праглядае ў Лоры. Выхавальніца, ведаючы самалюбівы характар дзяўчынкі, заахвочвае гэтую схільнасць, аднак пабляжак ні ў чым не дае.

І ўжо бліжэй і родным стаў для Лоры сад і ўвесь калектыў, якога раней так баялася і прызнаваць не хацела.

— У выхадны, як і звычайна, прачнулася рана і тармошыць нас, — расказвае Лорына маці: — Што вы ўсе спіце? Уставайце. Час ісці ў дзіцячы сад.

«ЛЁД КРАНУУСЯ»

Кожны вечар, прыходзячы за дзецьмі, маці Клячкоўская жартам пытала ў выхавальніцы.

— Ну, як мае савянты? Усё яшчэ не прывычаліся да дзённага святла?

І ў гэтым жарце адчувалася глыбокая матчына трывога і сум.

Блізныты Валерык і Танюша Клячкоўскія былі на дзіва ўпартыя і сарамлівыя.

— Дома дзеці як дзеці, — скардзілася маці. — Усё раскажучь, што рабілася ў садзе, што казала выхавальніца. А на людзях, як дзічкі, ніяк не прышчэпіш...

І сапраўды, брат і сястра «прывіталіся» да калектыва хваравіта і туга. Доўгі час не ўнікалі ні ў гульні, ні ў танцы, ні ў спевы.

Трывожыліся не толькі бацькі. І выхавальнікі часцяком раіліся: як зараз блізнытаў агульным настроем, як перамагчы іх маўчанку?

Аднойчы дзеці развучвалі песню. Валерык і Таня сталі ўбаку і, як звычайна, маўчалі. Праўда, Танюша пачала шавяліць губкамі, неўзаметку для сябе паўтараючы за дзецьмі словы песні.

Гэта была, хоць і маленькая, але перамога. Іскарка ўспыхнула, і яе трэба было раздуваць.

— Я чую, дзеці, як спявае Танюша. Які ў яе голас прыемны, нібы срэбны званочак!

Неўзабаве яму пачаў уторыць Валерык. І вось у дзённіку сада хутка з'явіўся радасны запіс:

«Перамога! На святочным ранішніку, прысвечаным 34-й гадавіне Кастрычніка, Танечка і Валерык Клячкоўскія спявалі і танцавалі разам з усімі дзецьмі. Лёд крануўся!».

«ЧАРОУНАЕ СЛОВА»

Дзеці абедалі. Зайшлі ў пакой госці.

— Прыемнага апетыту, дзеці!

— Дзяку-уй! Калі ласка-а! — праспяваў дружны хор, і малышы, як адзін, прыпадніліся на сваіх крэслах.

У дзіцячым садзе віцебскай фабрыкі «Сцяг індустрыялізацыі». Выхавальніца Р. З. Цыўян чытае дзецям старэйшай групы кнігу Сергея Міхалкова «Музей В. І. Леніна». Фото Р. Каралёва (БелТА)

— Сядайце, дзеткі, і працягвайце есці.

Няня пачала раздаваць другую страву. Непаседа Коля Барбарэуш, як заўсёды спяшаючыся і як заўсёды стараючыся быць ва ўсім першым, працягнуў праз увесь стол свае рукі, усім выглядам паказваючы, што заседжвацца за абедом не збіраецца.

— Няня, дайце мне другое!

Жэня Дубровін, сусед Коля па сталу, паважна спыніў таварыша:

— Так табе і падай. Чакай, як і ўсе. Няня сама ведае, калі каму падаць.

А Марынка Харытонава, асуджальна зірнуўшы на Колю, строга сказала:

— А чароўнае слова забыў?

І Коля Барбарэуш, ззяючы ад усведамлення таго, што зараз выправіць памылку, зноў звярнуўся да няні:

— Нянечка, калі ласка, перадайце мне другое.

ЧАМУ ВУЧАЦЬ У ДЗЕТСАДЗЕ

Дзетсадам № 10 загадвае Ганна Мітрафанаўна Анішчанка.

Гэтаму саду, дзе выходзіла дзеці чыгуначнікаў, яшчэ трэба расці і расці. Але ўперадзе ў яго вялікая будучыня. Ужо зараз, заходзячы туды і знаёмячыся з калектывам і ўсёй пастаноўкай работы, міжволі радуешся і з упэўненасцю думаеш: добрыя плады абяцае даць гэты малады «сад», у якім паспяхова растуць і развіваюцца 62 «саджанцы».

Шмат нязвяданага — цэлы свет! — адкрываецца перад дзецьмі. І крок за крокам уводзяць іх у гэты свет старэйшыя, вучаць і выходзіць на прыкладах лепшых людзей і іх спраў.

Сёння групка дзяцей сабралася вакол выхавальніцы Абручовай Анастасіі Васільеўны і ўважліва разглядае альбомы, прысвечаныя жыццю вялікіх правадыроў Леніна і Сталіна. Рэпрадукцыі з карцін выдатных савецкіх майстроў і фотаілюстрацыі не проста праглядаюцца. Выхавальніца папутна расказвае эпізоды з жыцця вялікіх правадыроў. Вось малюнак, які называецца «Ленін у шалашы». Гэта было на станцыі Разліў, дзе Ленін хаваўся ад царскіх слуг, якія імкнуліся пасадзіць яго ў турму за тое, што ён хацеў, каб добра жылося ўсім людзям, усім дзецям, якіх вельмі любіў. Нехта просіць: Анастасія Васільеўна, раскажыце пра ёлку... Пра тое, як Ленін падарункі прывозіў дзецям і гуляў з імі.

І малышы з захапленнем слухаюць апавяданне пра дзядуню Ільіча, які спецыяльна прыязджаў да дзяцей на ёлку ў Сакольнікі. Перад дзіцячымі вочкамі вырастае прыгожая, уся ў вясёлкавых агнях і цапках ёлка. Вочы Ільіча іскрацца задорным смехам. Узняўшыся за рукі, ён разам з малышамі кружыцца і танцуе вакол ёлкі...

Вось альбом «Масква». На першай старонцы — партрэт Сталіна.

— Масква — сталіца нашай Радзімы. У Маскве жыве Сталін. А Сталін, дзеці, хто? — пытае выхавальніца.

— Сталін — мір, — гаворыць адзін, і ўсе дзеці хорам паўтараюць:

— Сталін — мір!

Глядзіш у ясныя вочкі гэтых будучых стваральнікаў вялікай будучыні і міжвольна думаеш: шмат перад імі шляхоў, шырокіх і светлых.

ПРАВІЛЬНА РАСТЛУМАЧВАЦЬ ДЗЕЦЯМ З'ЯВЫ ПРЫРОДЫ

В. І. Ленін, звяртаючыся да прадстаўнікоў савецкай моладзі, якія сабраліся ў 1920 годзе на III з'езд камсамола, выказаў упэўненасць у тым, што маладое пакаленне нашай краіны ўбачыць камуністычнае грамадства і само будзе яго будаваць.

Наша савецкая моладзь, якая вырасла ў сталінскую эпоху, у час Айчыннай вайны на фронце і ў тылу з гонарам вытрымала суровую праверку сваіх маральных якасцей.

Новая, камуністычная ідэалогія фарміруецца ў рашучай барацьбе з перажыткамі капіталізму ў свядомасці людзей. Гэтыя перажыткі з'яўляюцца сур'ёзнай перашкодай на шляху нашага руху да камунізму. Адным з найбольш жывучых і шкодных перажыткаў і праяў ідэалогіі эксплуатацыйнага грамадства, якія засталіся ў свядомасці некаторай часткі насельніцтва нашай краіны, з'яўляюцца рознага роду рэлігійныя забабоны.

Вера ў несмяротнасць душы, у гаданні, у прарокіі сны, у розныя прыметы — усё гэта з'яўляецца фантастычным, фальшывым, антынавуковым уяўленнем аб прыродзе і грамадстве. Гэтыя перажыткі выпрацоўваюць у чалавека прымірэнне, пакорлівасць, бязволье, сляпую веру ў нейкія неіснуючыя звышнатуральныя сілы.

Асабліва шкодна ўплываюць рэлігійныя забабоны на дзяцей, светапогляд якіх толькі пачынае фарміравацца. Таму перад сям'ёй стаяць выключна вялікія і адказныя задачы ў справе выхавання дзяцей у камуністычным духу. У сям'і закладваюцца асноўныя чалавечыя якасці: пачуцці, розум, воля, характар, маральныя рысы. У першую чаргу ад бацькоў і іншых членаў сям'і залежаць пачатковыя ўражанні і ўяўленні дзіцяці аб жыцці. Многія бацькі лічаць, што асноўным прынцыпам усёй выхаваўчай работы з'яўляецца любоў да дзяцей. Усё гэта так. Але бацькі і старэйшыя ў сям'і павінны прывіваць дзецям правільныя погляды на навакольны свет.

Сама прырода дзіцяці многа дапамагае бацькам. Дзіця — істота цікавая, дапытлівая, дзейная. Яно ўсім цікавіцца, аб усім распытвае, усё хоча ведаць. Дзіця часта пытае: «Што гэта такое?», «Навошта?», «Чаму?». Бацькам і выхаватцям нельга адмахвацца ад гэтых пытанняў. Трэба ўважліва растлумачыць дзіцяці тое, аб чым яно пытае.

Напрыклад, дзіця чуе, як вечарам з

лесу нясецца працяглы гучны крык і трывожна пытае, хто гэта крычыць. Старэйшыя павінны растлумачыць, што гэта крычыць сава — вялікая драпежная птушка, якая днём спіць дзе-небудзь у лясным гушчары, а вечарам вылятае на здабычу і час-ад-часу працягла крычыць. Калі пазней хто-небудзь скажа дзіцяці, што гэта крычыць «лясун», то яно ўжо не так лёгка паверыць.

Другі прыклад. Ідзе дзіця з маці каля глыбокага віру і бачыць, як нешта вялікае, чорнае раптам вынырнула з віру і затым пайшло пад ваду. Трэба

Нядаўна ў Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі спецыяльная камісія ў складзе віднейшых дзеячоў музычнай культуры Беларусі — народнай артысткі СССР Александровскай, кампазітара Багатырова, прафесараў Бяссмертнага, Аладава і іншых — слухала ігру маленькай піяністкі Хрысціны Паплаўскай.

Хрысціна добра выканала «Калыханку» Моцарта і некалькі фартэп'янных п'ес.

Дзяўчынцы ўсяго 3 гады і 10 месяцаў. Яна валодае абсалютным музычным слухам.

За маленькай Хрысцінай устаноўлена спецыяльная назіранне прафесараў кансерваторыі. На здымку: Хрысціна Паплаўская іграе на піяніно.

Фото В. Лупейкі і Р. Марата

растлумачыць дзіцяці, што гэта сом — вялікая рыба, якая жыве на дне віру. У пошуках ежы ён паднімаецца на паверхню і ганяецца за дробнымі рыбкамі.

Дзіцяці трэба растлумачыць, чаму ў коміне часам чуваць завыванне, свіст, падобны стогну; чаму бывае дождж, снег, гром, вясёлка; куды знікаюць увосень прыгожыя матылі і чаму вясной яны зноў паяўляюцца.

Калі не растлумачыць дзіцяці гэтых з'яў, то яно знойдзе тлумачэнне з іншых крыніц, часам непажаданага зместу. Няправільна для тлумачэння розных з'яў прыроды прыцягваць дамавых, вадзяных, русалак, багоў, Ільіу-прарока, лічачы, што дзіця падрасте, паразумнее і само пазнае праўду аб прыродзе. Нельга з ранніх год выходзіць у дзеціх страх перад невядомымі ім сіламі прыроды, засяляць кожны яе куток таямнічымі, звышнатуральнымі духамі.

Трэба асцерагацца расказваць пры дзеціх і аб так званых «прарокіях» снах. Навука даўно ўстанавіла, што ніякіх такіх сноў не бывае. Сны, дакладней сновідзенні, могуць быць цяжкімі тады, калі чалавеку баліць галава, або калі ён ляжыць нязручна. Пры затрудненым працесе дыхання і кровазвароту чалавеку дрэнна спіцца; нярэдка ў такіх выпадках сняцца яму страшныя сны, якія ніякіх вынікаў не маюць і не могуць мець.

Вялікую сілу мае прыклад дарослых. Дзеці ахвотна пераймаюць іх учынкi, аўтарытэтна заяўляючы: «Так робіць бабуля, цёця» і г. д. Ніякія словы не могуць даць такога яснага ўяўлення аб тым, што добра і што дрэнна, як паводзіны навакольных людзей.

Трэба не толькі папярэджаць узнікненне ў дзіцяці розных рэлігійных забабонных уяўленняў, але і весці барацьбу з тымі ілжывымі і шкоднымі рэлігійнымі ўяўленнямі, якія ў яго ўжо склаліся. Не трэба забываць, што рэлігія заўсёды старалася абарваць смелы палёт дапытлівай творчай думкі, моцна звязаць чалавека па руках і нагах мноствам недарэчных забабонаў, зрабіць яго бяссільным невукам.

Сумесная дружная работа сям'і і школы, насычаная высокім ідэяна-палітычным зместам, прывядзе да жадамага выніку — да стварэння пакалення свядомых і актыўных будаўнікоў

В. АЗЕРНІКАУ,

заслужаны настаўнік школы БССР.

ВЯДЗЕРЦЫ

З каляровага цэлафона або каліровай паперы лёгка склеіць вядзерцы. Рабіць іх можна любой велічыні і формы. У якасці балванкі, на якой зручней за ўсё клеіць вядзерцы, бяруць звычайную аптэкарскую бутэччку (рыс. 1). Для дна трэба выразаць два картонныя кружочки (а). Першы з іх

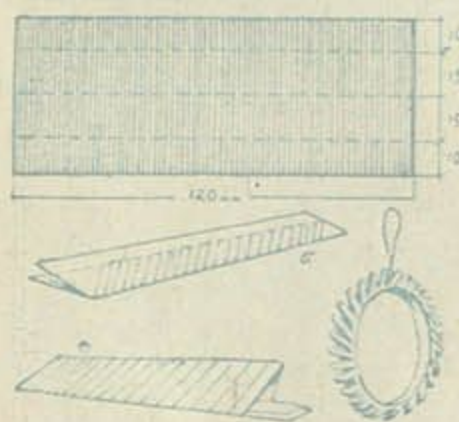
Рыс. 1

устаўляецца ўнутр вядзерца, і на яго наклеіваюцца надрэзаныя фестоны (гл. рысунак); паверх фестонаў прыклеіваецца другі кружок. На верхні абодок вядзерца наклеіваецца папярочная размаляваная палоска, скрозь якую прадзяваецца падвеска з тонкага дроту.

На ёлку можна зрабіць некалькі вядзерцаў рознага колеру.

КОЛЬЦЫ

Для вырабу кольцаў бяруць паперу двух колераў. Аркушы каляровай паперы наклеіваюцца адзін на другі, пасля чаго

Рыс. 2

ў вас атрымліваецца двухбаковая каляровая папера. На рысунку 2 паказана, як з прамавугольнага кавалка такой паперы зрабіць кальцо. Сагнуўшы аркуш (па пункціру) папалам, затым складушы яго яшчэ раз, як паказана на рысунку, на ім робяць нажніцамі надрэзы (б), затым склейваецца трохгранная прызма (в) і з яе ўжо робіцца кальцо.

Кольцы розных размераў і колераў вельмі ўпрыгожваюць ёлку.

ЛІХТАРЫКІ, ЯКІЯ ВЕРЦЯЦА

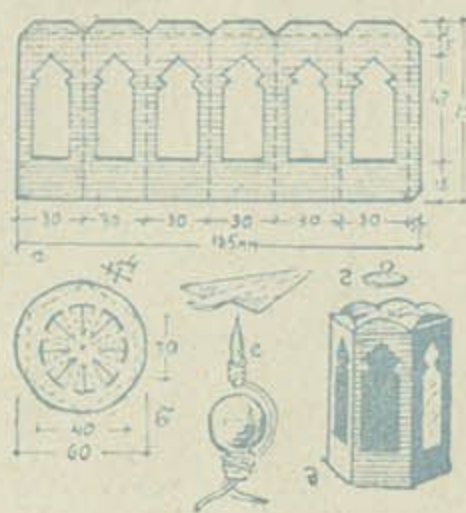
Апісваемы ніжэй ліхтарык лепш за ўсё рабіць з чорнай паперы — той, што ўжываецца на абгортку фотапласцінак. Яго можна зрабіць і з любой іншай шчыльнай паперы, але тады знутры ліхтарык прыдзецца афарбоўваць чорнай фарбай, каб сценкі яго не прасвечвалі.

На рысунку 3 даны выкрайка, агульны выгляд і дэталі ліхтарыка. Аконцы наклеіваюцца рознакаляровым цэлафанам або празрыстай каляровай паперай (можна калёкай, афарбаванай анілінавымі фарбамі). Цэлафан да наклеікі трэба добра высушыць, інакш потым, высыхаючы, ён будзе дэфармаваць ліхтарык; на гэтай жа прычыне наклеіваць цэлафан трэба не ўсцяж па ўсяму перыметру аконца, а ў некалькіх кропках.

Калі аконцы будуць заклеены, выкрайку (а) сагнуць па пункцірах і склейце. Верх ліхтара (б) размячаецца, як указана на выкрайцы; затым вострым нажом у ім выразаюцца лопасці (на выкрайцы яны абазначаны суцэльнымі лініямі). Выразаўшы лопасці, адгніце іх па пункцірных лініях, як паказана на рысунку (в); цяпер верх ліхтара стаў падобны на вентылятартную вяртуш-

ку. Застаецца ў цэнтр гэтай вяртушкі ўстаўіць палавіну звычайнай плацянай кнопкі (г) — і верх гатовы. Склеіце яго са сценкамі. Агульны выгляд ліхтара вы бачыце на рысунку (д).

Прадоўжым нашу работу. З тонкай шкляной палачкі або з вузкай палоскі аконнага шкла адцягніце шкляную іглу. Робіцца гэта так: на моцным полымі агню шкляная палоска нагрываецца пасярэдзіне; ад гэтага шкло хутка робіцца мяккім, і тады палоску расцягваюць у розныя бакі, пакуль яна не выцягнецца ў нітку і не

Рыс. 3

разарвецца папалам; пры гэтым у вас атрымаюцца адразу дзве іглы. З дапамогай мяккага дроту такая шкляная ігла ўмацоўваецца над звычайнай ёлачнай лямпачкай (е), а лямпачка, у сваю чаргу, умацоўваецца на ёлачнай галінцы ў вертыкальным палажэнні.

Цяпер, калі наш ліхтарык надзець на лямпачку так, каб вастрыё шкляной іглы ўвайшло дакладна ў сярэдзіну кнопкі (г) і лямпачку запаліць, то ліхтарык будзе плаўна вярцецца ўвесь час, пакуль гарыць лямпачка.

На ёлцы павінна быць не менш шасці такіх ліхтарыкаў. Калі пры гэтым у гірляндзе ў вас лямпачак больш, то іх таксама трэба заключыць у ліхтарыкі, хоць-бы і нерухомыя.

Эфект ад ліхтарыкаў, якія верцяцца, палкам апраўдае вашу працу. Цяпер на ёлцы, асвятляемыя з усіх бакоў рознымі ліхтарыкамі, увесь час мяняюць сваю афарбоўку, па сценах пакоя бегаюць рознакаляровыя «зайчыкі», а столь пакрываецца жывымі карункамі ценяў пры вярчэнні лопасцей ліхтарыкаў.

ЖАР-ПТУШКА

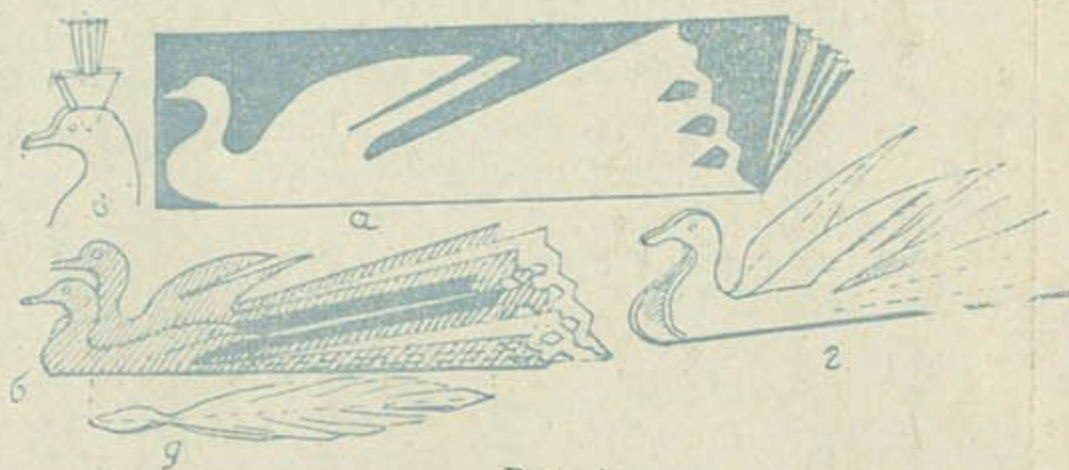
Вазьміце чатыры аркушы паперы: два аранжавыя, адзін зялёны і адзін сіні размерам 18×23 сантыметры кожны. На зялёны аркуш пакладзіце аранжавы, а зверху сіні так, каб афарбаваныя бакі кожнага аркуша былі зверху, а пад імі пакладзіце другі аранжавы аркуш афарбаваным бокам уніз. Перагніце аркушы папалам і выражце іх па выкрайцы (рыс. 4).

На хвасце жар-птушкі папе-

краю хваста, а сіні падцягніце ўнутр так, каб ён стаў карачей на 1 сантыметр. Прашыйце ніткай хвост, пачынаючы ад крылляў, на даўжыню 3 сантыметры.

Адрэжце зялёную і сінюю галоўкі да крылляў, а аранжавыя галоўкі склейце да грудкі, уклеіўшы паміж імі чубок з сіняй і сярэбранай паперы (в).

Крыллі сагнуць па лініі згібу, а грудку расшырце (г). Выражце па рысунку (д) ся-

Рыс. 4

ру складзіце ў аднолькавыя складкі і выражце ўзоры на рэбрах складак, як гэта паказана на рысунку (б).

Цяпер выцягніце зялёны аркуш на 1 сантыметр даўжэй

рэбраную частку хваста і наклеіце яе зверху.

Паводле гэтага ўзору можна рабіць птушак розных колераў і любой велічыні, змяняючы характар складак хваста.

На першай старонцы вкладки: дэпутат Вярхоўнага Савета БССР, дэлегат III Усесаюзнай канферэнцыі прыхільнікаў міру, фрэзерушчыца Рэчыцкага домабудаўнічага камбіната Марфа Грыгор'еўна Мельнікава.

Фото Н. Дзяругіна (БелТА)

Рэдакцыйная калегія: А. П. УС (адказны рэдактар), А. І. ФЕДАСЮК, А. Н. ЗАХАРАВА, В. І. ФІЛІПАВА, К. А. АБУШЭНКА, Г. Л. ДАЗОРЦАВА.

Журнал «Работница и крестьянка» на белорусском языке.

Издание ЦК КП(б)Б.

Адрас рэдакцыі: Мінск, вул. Пушкіна 55, пакой 23.

Тэл. 2-33-03 Друк. арк. 3. Аўт. арк. 4.

Зак. № 622

Цана 1 р. 50 к.

Да гэтага нумара прыкладаецца выкрайка.

З І М А

Фотазэцюд К. Якубовіча.